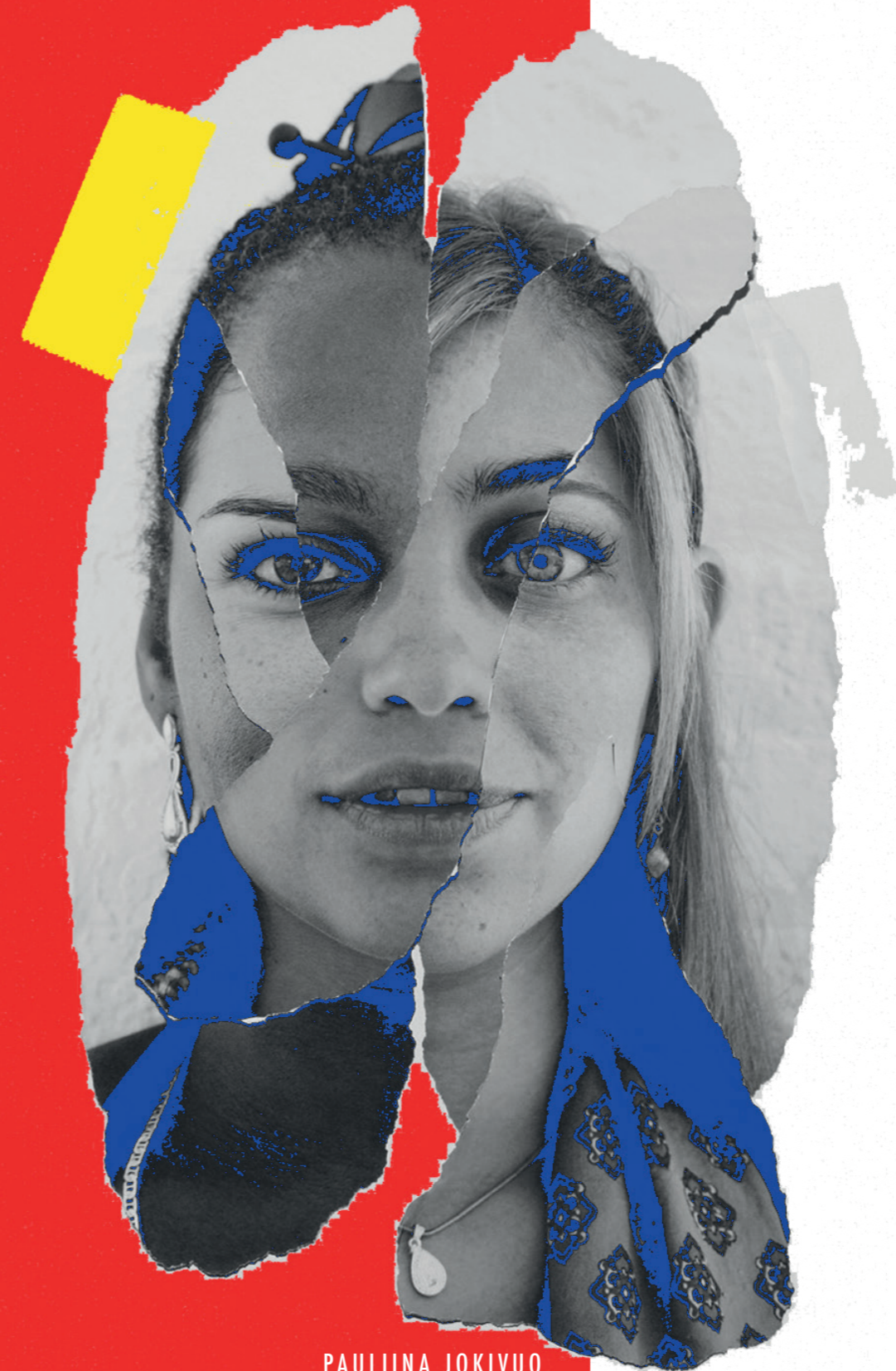

GROUP HUG

*sesongiton unisex-mallisto inspiroituneena
Euroopan monikulttuurisuudesta*

PAULIINA JOKIVUO

OPINNÄYTETYÖ

*Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti*

*Muotoilun koulutusohjelma (AMK)
Muoti - ja vaate suunnittelu*

Kevät 2017

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni on Euroopan monikulttuurisuudesta inspiraationsa saanut konseptuaalinen unisex vaatemallisto. Työssäni tutkin monikulttuurisuuden taustatekijöitä ja seurauksia; ihmisten liikkuvuutta, ylijärjallisuutta ja monikulttuurista sekä kantaaottavaa pukeutumista, mutta samalla myös turvallisuuden tunteen etsimistä sekä epämukavuuden tunnetta, jota uuteen paikkaan asettuminen aiheuttaa.

AVAINSANAT

kulttuurikosketukset
monikulttuurisuus pukeutumisessa
small media
pukeutumisen kieli
kannanotto vaatteilla
sekatekniikka tekstiileissä

Mallistossani Euroopan monikulttuurisuus esiintyy visuaalisena rikkautena, mutta myös epämukavina muotoina yhdistettyinä perinteisiin länsimaalaisen pukeutumisen yksityiskohtiin. Opinnäytetyössäni perehdyn sekatekniikan keinoin materiaalien manipulointiin, mikä toimii metaforana kulttuuriselle diversiteetille, yhteiskunnan kerroksellisuudelle sekä ihmisten luonnolliselle ylijärjallisuudelle. Käytän viittä eri tekniikkaa: värjäystä, aplikointia, kerrostamista, vapaata konekirjontaa sekä perinteistä käsin kirjontaa.

Haluan opinnäytetyömallistollani osoittaa, että myös muodin keinoin voi ottaa kantaa, herättää keskustelua ja kommentoida ajankohtaisia ilmiöitä, tehden sen kuitenkin esteettisistä lähtökohdista, provosoimatta yleisöä.

ABSTRACT

My graduation work is a conceptual unisex collection inspired by multicultural Europe. In my work I study the background and consequences of cultural diversity, mobility, transnationality, multicultural dressing and making a statement by dressing. The safety that we all look for and the discomfort that moving from place to place causes are also considered in my work.

KEYWORDS

cultural encounters
cultural diversity in dress
small media
the language of clothes
statement with clothes
mixed media in textiles

In my collection I visualize the multicultural Europe with rich looks and uncomfortable shapes combined with the traditional details of European dressing. I study how to manipulate textiles with the techniques of mixed media. This is my metaphor for cultural diversity, social stratification and natural transnationality of human beings. I use five different techniques: dyeing, applique, layering, freestyle embroidery with sewing machine and also by hand.

With my collection I want to show that it is possible to make a statement, raise discussion and comment current issues and events using fashion as an aesthetic tool, without provoking people.

1. JOHDANTO

OSA 1 / MONIKULTTUURINEN EUROOPPA

2. INSPIRAATIONA MONIKULTTUURISUUS

2.1	Kulttuuri & Monikulttuurisuus & Ylirajallisuus	12-17
2.2	Ennakkoluuloja & Asenteita	18-21
2.3	Pukeutumisen kieli	22-25
2.4	Monikulttuurisuus pukeutumisessa	26-27
2.5	Small media & Muoti ottamassa kantaa	28-29

3. OMA LÄHESTYMISTAPA

3.1	Tavoitteet & Tutkimuskysymykset	30-31
3.2	Kohderyhmä	31
3.3	Visualisointi & Taustoitus	32-33

OSA 2 / SUUNNITTELUPROSESSI

4. MATERIAALIMANIPULAATIO

4.1	Miksi sekatekniikka?	36-37
4.2	Värjäys	38-43
4.3	Tussikirjoitus & BirGül-ryhmä	44-47
4.4	Aplikointi & Kirjonta	48-51

5. SUUNNITTELUPROSESSI

5.1	Prosessikaavio	52-53
5.2	Luonnostelu	54-59
5.3	Muotoilu & kaavoitus	60-63
5.4	Materiaalivalinnat	64-65

OSA 3 / MALLISTO

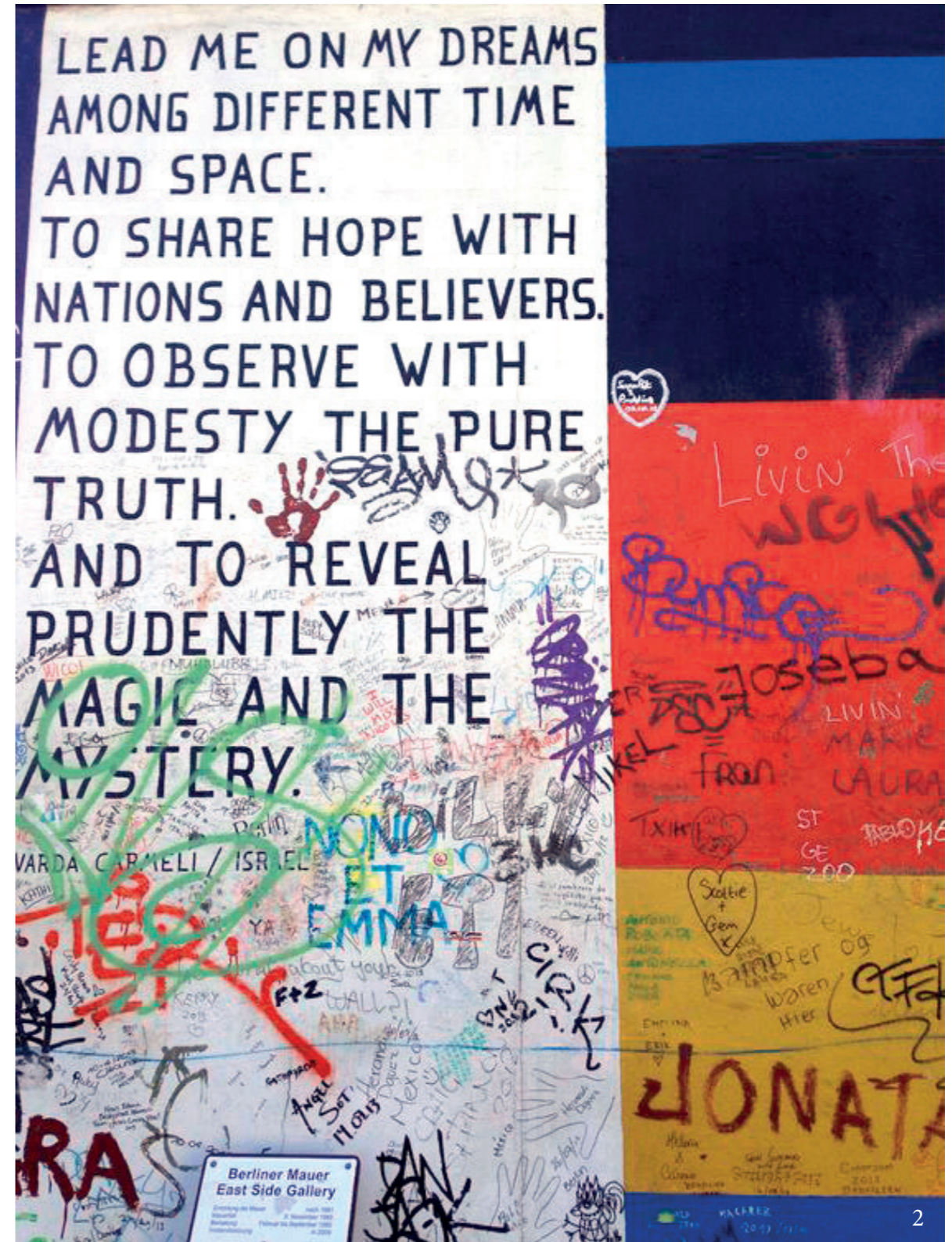
6. GROUP HUG

6.1	Mallistorunko	70-71
6.2	Mallisto	72-83
6.3	Editorial	84-93

LOPPUPÄÄTELMÄT

KIITOKSET

LÄHTEET

1. JOHDANTO

Opinnäytetyöni on visuaalinen tutkielma Euroopan monikulttuuristumisen taustatekijöistä ja vaikutuksista. Monikulttuurisuus on ajankohtainen aihe kansainvälistyvän elämäntyylin yleistyessä ja eri valtioiden konfliktien pakottaessa ihmiset vaihtamaan asuinsijojaan. Vaikka monikulttuurisuutta onkin aina ollut, se edelleen jakaa mielipiteitä puolesta ja vastaan, ja esimerkiksi mediassa monikulttuurisuutta käsitellään pääasiassa negatiivien kautta sen luonnollisuudesta huolimatta. Työssäni tutkin monikulttuurisuuden taustoja, kannanottoa ja viestin välittämistä urbaanissa ympäristössä niin small median kuin pukeutumisenkin avulla sekä monikulttuurisuuden aiheuttamia tunteita: pelkoja, epävarmuutta ja ennakkoluuloja.

Tavoitteenani on luoda monikulttuurisuuden viestiä välittävä mallisto, joka muodoilla, yksityiskohdilla ja abstraktein elementein ilmentää monikulttuurisuuden tuottamaa rikkautta, mutta myös sitä epävarmuutta ja voimattomuutta, mitä kulttuurikohtaamiset ja uusi asuinympäristö aiheuttavat. Saavuttaakseni visuaalisesti rikkaan ja uniikin lopputuloksen manipuloin osan käyttämistäni materiaaleista itse hyödyntämällä sekatekniikan eri muotoja. Lisäksi toteutin yhteistyöprojektin paikallisen monikulttuurisen naisryhmän kanssa.

Opinnäytetyömallistoni on sesongiton, konseptuaalinen unisex-mallisto, jonka tavoite on visualisoida abstrakteja ilmiöitä ja herättää keskustelua. Malliston nimi *Group Hug* viittaa siihen, kuinka turvan etsiminen on ihmiselle luontainen ominaisuus ja yhteishenki on se, millä maailmastamme saataisiin jälleen turvallinen paikka elää.

OSA 1 / MONIKULTTUURINEN EUROOPPA

2. INSPIRAATIONA MONIKULTTUURISUUS

2.1 KULTTUURI & MONIKULTTUURISUUS & YLIRAJALLISUUS

Euroopan monikulttuuristuminen on viime vuosina ollut paljon esillä niin politiikassa, mediassa kuin arkipäiväisissä keskusteluissakin. Siitä on tullut näkyvä osa jopa kaukana pohjoisessa asuvien suomalaisten arkea. Itse koin monikulttuurisen Euroopan eri puolet asuessani Budapestissa ja Brysselissä, ja minulle olikin jo varhaisessa vaiheessa selvää, että haluan käsitellä opinnäytetyössäni monikulttuurisuutta.

Ymmärtääksemme monikulttuurisuutta tarvitsee meidän luonnollisesti ensin ymmärtää, mitä on *kulttuuri* ja kuinka sitä voi tarkastella eri näkökulmista. Kulttuuri käsitteenä on varsin monitulkintainen, mutta yksinkertaisimmillaan esitettynä kulttuuri on tietylle ihmisryhmälle ominaisia tapoja toimia tietyllä maantieteellisellä alueella. Usein kulttuurin ajatellaan olevan jotakin, joka määrittelee ihmisten elämää monella eri tasolla niin arkipäiväisistä asioista, aina ruokailutottumuksista pukeutumiseen, kuin arvoihin ja normeihin, kuten käsityksiin sukupuolirooleista ja perheestä (Huttunen, Löytty, Rastas 2005, 26). Tällaisessa ajattelutavassa kulttuuri on kehikko, jonka läpi yksilöt tarkastele-

vat, suodattavat ja kokevat ympäröivää maailmaa (Lehtonen 2013, 250). Kun kulttuurin ajatellaan tällä tavalla olevan, jotakin ihmisten mielissä olevaa, sisäänkirjoitettua ja muuttumatonta, johtaa se niin kutsuttuun kulttuurifundamentalistiseen tulkintaan.

Nykyisessä varsin liikkuvassa maailmassa tämän kaltainen fundamentalistinen, rajaava ja eroavaisuuksia korostava kulttuurikäsitelmä tuntuu aikansa eläneeltä. Sen rinnalle onkin esimerkiksi tuotu tulkinta, jossa kulttuuri käsitetään ennemminkin prosessina, aina liikkeessä olevana ja muuntautuvana (Huttunen, Löytty, Rastas 2005, 29). Ranskalainen sosiologi ja antropologi Pierre Bourdieu on todennut kulttuurin olevan enemmän luokiteltavissa toiminnan kautta. Hänen mukaansa kulttuuri omana ulottuvuutenaan syntyy ja muotoutuu nimenomaan ihmisten sosiaalisissa suhteissa ja toiminnassa eikä niinkään muuttumattomina toimintamalleina suljetussa tilassa, kuten ihmisten mielissä (Lehtonen 2013, S 251). Mikään kulttuuri muuttumattomana todellisuutena ei pysty antamaan ihmisille valmista ohjetta siihen, miten elämä tulisi elää. Kulttuurit ovatkin muuttumattomien elementtien sijaan ennemminkin joustavia ja mukautuvia organismeja. (Huttunen, Löytty, Rastas 2005, 29.)

Yksinkertaisin käsitys *monikulttuurisuudesta* perustuu edellämainittuun fundamentalistiseen kulttuurikäsitelmään, jossa ajatellaan, että yhteiskunnassa elää yhtäaikaista monia, toisistaan erillisiä ja kulttuuriltaan eriäviä ryhmiä (Huttunen, Löytty, Rastas 2005, 20). Tällaisen tulkinnan seurauksena monikulttuurinen yhteiskunta näyttää monenkirjavan mosaiikkiteoksen kaltaisena, jolloin jo itsessään selvärajainen kansallisvaltio jaetaan erillisiin, selvärajaisiin kulttuurisiin yksiköihin. Tällaisessa eri kulttuuriset ryhmät selkästi erottelevassa ja niiden eroavaisuuksia korostavissa yhteisössä syntyy väistämättä törmäyksiä, yhteenottoja ja väärinymmärryksiä. (Huttunen, Löytty, Rastas 2005, 27.) Olimme sitten ”alkuperäisessä paikassamme” tai niitä jotka liikkuvat, joudumme kohtaamaan vieraita tilanteita, tekemään luovia ratkaisuja sekä kompromisseja. Näihin kuuluvat myös uusien normien ja tapojen kohtaamisista seuraavat erimielisyydet ja ristiriidat. (Lehtonen 2013, 258.) Yhteiskunnallisessa keskustelussa monikulttuurisuus yleensä mielletäänkin mustavalkoisesti joko rikkautena ja ylistettävänä asiana tai päinvastoin vain ongelmina ja kustannuksina. Kuten Huttunen, Löytty ja Rastas kärjistäen toteavat, monikulttuurisuus ja erilaisten kulttuurien rinnakkaiselo mielletään positiiviseksi asiaksi niin kauan kuin vastaanottavan valtakulttuurin ei tarvitse muuttua (2005, 24).

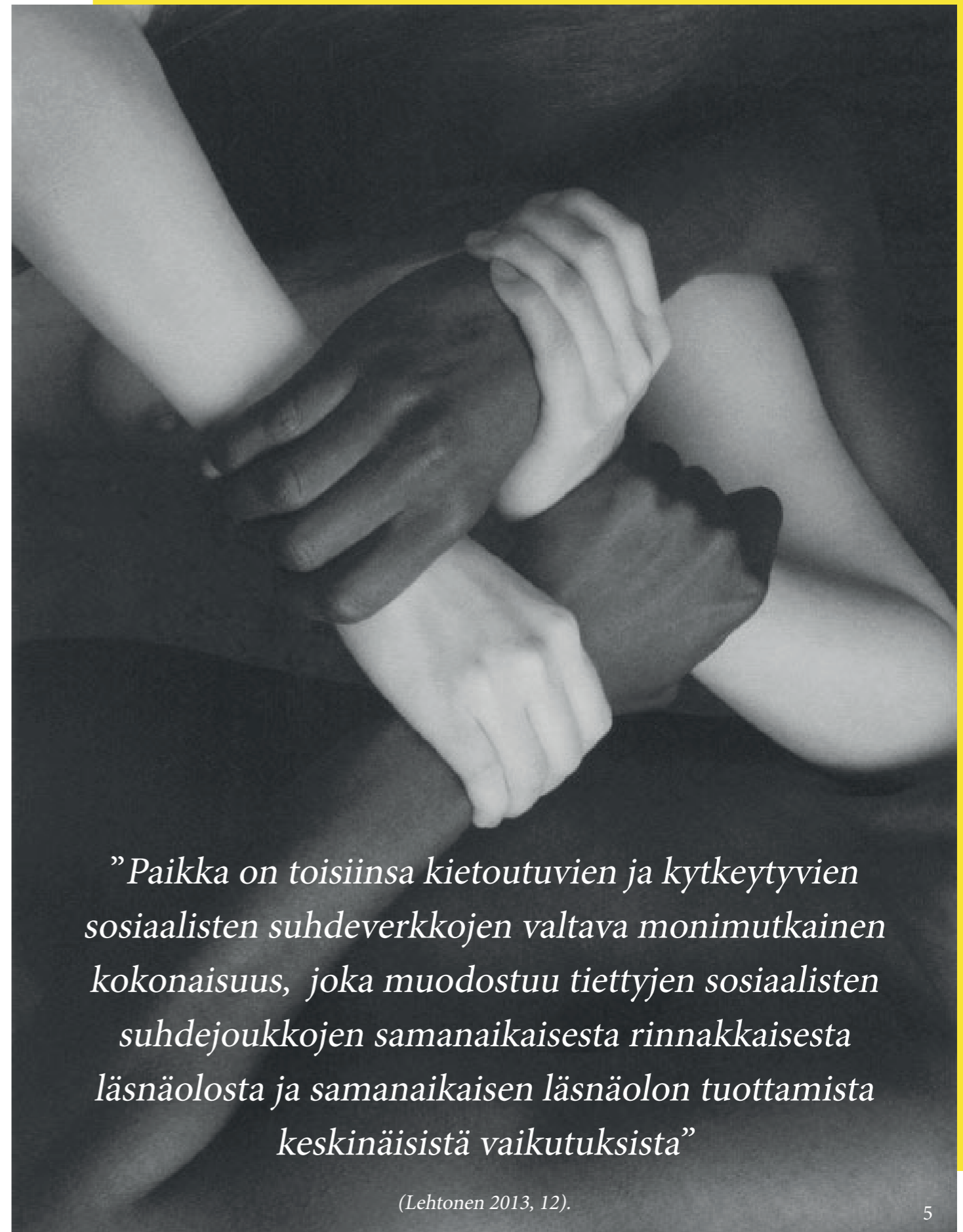
Ihmisten liikkuminen paikasta toiseen on monikulttuurisuuden perusta. Silti vielä nykypäivänäkin on tavanomaista ajatella, että asioiden paikallaan pysyminen ja muuttumattomuus on ihmiselle luontaista, ja paikan vaihtaminen ja liikkuminen vaativat aina selityksen ja syyn. Tämä perustuu ajatukseen siitä, että ihmiset muodostavat identiteettinsä kiinnittyessään yhteen tiettyyn paikkaan, ja identiteetin kiinnittyminen luo turvallisuuden ja pysyvyyden tunnetta. (Malkki 2012, 9.) Näin valtaväestö on todellisuutensa aikaisemmin kokenut, kun yksilön maailma on ollut pienempi eikä globalisaatio vielä ravisuttanut maailmaa samassa mittakaavassa kuin nykypäivänä. Maailmamme on kuitenkin vuosien saatossa kutistunut huomattavasti, ja ihmisten on nykyään mahdollista saada paikkansapitävää tietoa koskien melkein mitä tahansa maailman kolkkaa.

Siinä missä yksilöiden niin myös kulttuurien ajatellaan olevan vahvasti paikkasidonnaisia, kuten Liisa Malkki toteaa kirjassaan *Kulttuuri, paikka ja muuttoliike: ”Kulttuurin idea kantaa mukanaan oletusta juurista ja vakaasta, paikkaan kiinnittyneestä (territorialized) olemassaolosta”* (Malkki 2012, 33). Länsimainen yhteiskunta edelleen korostaa vastuullisen aikuisen sitoutumista tiettyyn paikkaan korostamalla ajatuksia esimerkiksi vakituisesta työpaikasta, omistusasunnosta sekä avioliitosta ja perheen perustamisesta. Kaiken tämän paikallapysymisen normien lomassa ihmisten liikkuminen on kuitenkin lisääntynyt räjähdysmäisesti vuosikymmenten saatossa.

YK:n alaisen maailman matkailujärjestö

UNWTO:n mukaan vuoden 2011 tammi-elokuussa kaikkiaan 671 miljoonaa matkailijaa siirtyi paikasta toiseen, minkä perusteella voi ennustaa, että matkailijoita oli koko vuonna noin miljardi. Vuonna 1950 heitä ei ollut koko maailmassa kuin 25 miljoonaa.” (Lehtonen 2013, s.9.)

Erilaiset muuttoliikkeiden muodot eivät suinkaan ole vain nykyajan ilmiöitä, vaan ihmiset ovat liikkuneet kautta historian, joko omasta tahdostaan tai ympäristön pakottamina (Malkki 2012, 26). Tämän hetken Euroopassa ja koko maailmassa liikkuminen, niin ihmisten, tavaroiden kuin tiedonkin, tuntuu kuitenkin olevan enemmän sääntö kuin poikkeus. Liikumme useammin, yhä pidemmälle ja nopeammin. Tätä erilaisten asioiden liikkumista kansallisvaltioiden rajojen yli kutsutaankin ”globalisoitumiseksi”. (Lehtonen 2013, 9.)

”Paikka on toisiinsa kietoutuvien ja kytkeytyvien sosiaalisten suhdeverkkojen valtava monimutkainen kokonaisuus, joka muodostuu tiettyjen sosiaalisten suhdejoukkojen samanaikaisesta rinnakkaisesta läsnäolosta ja samanaikaisen läsnäolon tuottamista keskinäisistä vaikutuksista”

(Lehtonen 2013, 12).

Barry Stein on todennut ihmisen menettävän oman identiteettinsä ja kosketuksensa kulttuuriinsa paetessaan omasta kotimaastaan tai vapaaehtoisesti vaihtaessaan asuinsijaansa toiseen maahan. (Malkki 2012, 100.) Jos miellämme ihmisen kulttuurillisen identiteetin paikkaan sidonnaiseksi, aiheutuu liikkumisesta keinotekoisien rajojen yli positiivisen muutoksen sijaan jonkinlainen menetys. Tällainen ajattelutapa koskee usein arkiajattelussa pakolaisia ja maahanmuuttajia, toisinaan myös vapaaehtoisesti esimerkiksi työn tai koulutuksen perässä muuttavia länsimaalaisia. Kuten Malkkikin lopulta toteaa, tuskin arki, todellisuus ja sosiaaliset käytänteet toisessa valtiossa, usein jopa naapurimaassa, ovat niin vieraita ja erilaisia, että ihminen menettäisi oman identiteettinsä rajoja ylitettyään (Malkki 2012, 101).

Oman identiteetin ja kulttuuriperimän menettämisen pelon sijaan mielenkiintoista tulisi ennemminkin olla se, miten tämä ylirajallisuus muokkaa ihmisten elämää, tapoja, ajatuksia ja identiteettiä. Monesti unohdamme, että jokaisella meillä on omat monimutkaiset historiamme, jotka vaikuttavat tapoihimme hahmottaa itseämme ja muut myös maahanmuuttotilanteessa. (Malkki 2012, 8.) Nämä tarinat tuomme aina mukamme uuteen paikkaan ylittäessämme kansallisvaltioiden rajoja. Ihmisten liikkuvuus horjuttaa ja kyseenalaistaa meihin sisäänkirjoitettua koulukartaston kaltaista kansallisvaltioista muodostuvaa, nationalistista maailmanjärjestystä ylittämällä ihmisten luomia maantieteellisiä rajoja (Lehtonen 2013, 19). Ylirajallisuuden ajatus haastaa ymmärtämään maailmaa keinotekoisien järjestelmien ylitse ja pohtimaan asioiden jatkuvan liikkeen luonnollisuutta (Lehtonen 2013, 279). Lehtonen huomauttaa myös, ettei liikkumisessa ole kyse vain siitä, että ihmiset ja konkreettiset asiat liikkuvat paikasta toiseen, vaan nimenomaisesti liikkeen merkitys syntyy siitä, että ajatusten ja elämäntapojen liike muuttaa niitä paikkoja joissa, joihin ja joista liikumme (Lehtonen 2013, 12). Joudumme toimimaan uusissa sosiaalisissa konteksteissa ja erilaisten ihmisten kanssa, tuomme mukamme uutta informaatiota ja uusia tapoja.

2.2 ENNAKKOLUULOJA & ASEENTEITA

Matkahakukone Momondon kesällä 2016 julkaisemassa testissä 67 ihmistä ympäri maailman osallistui kokeeseen, jossa heidän etninen identiteettinsä kyseenalaistettiin DNA-testin avulla. Testissä jäljitettiin osallistujien geeniperimän maantieteelliset sijainnit. Suurin osa osallistujista oli varma omasta etnisestä taustastaan ja moni oli selvästi rakentanut oman identiteettinsä sille pohjalle, että heidän vanhempansa ja isovanhempansa ovat syntyneet ja eläneet tietyssä valtiossa ja heillä on tietty historia. Suurimmalla osalla osallistujista oli myös selkeitä rasisia, stereotyyppisiin pohjautuvia ajatuksia tietyistä etnisistä ryhmistä.

Rasistiset ja ennakkoluuloiset ajatukset ovat omalla tavallaan täysin luonnollisia ihmisluonteelle, ja ne liittyvät vahvasti siihen kuinka sidomme kulttuurisen identiteettimme yhteen paikkaan. Tämän takia nationalistisista kommentteista usein kuultaakin läpi ajatus siitä, kuinka muiden ”koti” on jossain muualla. Ennakkoluuloihin liittyy myös vahvasti vieraan pelko ja oman turvallisuuden takaaminen, mutta usein tässä pelossa unohtuvat ne monimutkaiset historiat, poliittiset konfliktit ja kulttuuriset tapahtumat, jotka laittavat nämä vieraat ja ”hallitsemattomat” etniset ryhmät liikkumaan. (Malkki 2012, 11-12.) Tämän liikkumisen taustalla kuitenkin on sama inhimillinen tarve, turvan ja pysyvyyden löytäminen.

Käsitteet ”pakolainen” ja ”maahanmuuttaja” sekoittuvat usein toisiinsa. Molemmat näistä käsitteistä maalaavat kuvan läntisen Euroopan ulkopuolisesta, vieraasta, kouluttamattomasta ja etnisestä ihmisryhmästä, joka pahimmillaan on hallitsematon ja horjuttaa kansallista turvallisuutta. (Malkki 2012, 11.) Pakolaisen ja maahanmuuttajan hahmojen välillä visuaalisissa mielikuvissamme on kuitenkin suuri ero. Pakolaiset mielletään alkuperäisiltä kulttuurisilta juuriltaan väkivalloin kiskottuina, avuttomina, paljainbiologisina ihmisinä, joilla ei enää kansallisvaltioiden rajojen ylittämisen jälkeen ole kulttuuria tai historiaa. Maahanmuuttajat sen sijaan ovat ylikulttuurinen ihmisryhmä, lähes oman kulttuurinsa vankeja, ja tämän takia kykenemättömiä sopeutumaan kantaväestön kulttuuriin. (Malkki 2012, 11.) Usein monikulttuurisuutta käsittelevässä keskustelussa erehdytään puhumaan ainoastaan ”vieraista” ryhmistä, maahanmuuttajista ja pakolaisista, niistä, joiden kulttuuri ja tavat ovat erilaiset. Näin unohtuu vastaanottavan ryhmän merkitys, ja monikulttuurisuus mielletäänkin enemmän niiden, kulttuurisesti, uskonnollisesti tai etnisesti erilaisten, ominaisuudeksi, jotka eivät kuulu ”meihin”. (Lehtonen 2013, s 276.)

Momondon kahden viikon kokeiden jälkeen selvisi, että suurin osa osallistujista omasi geeniperimää jopa ympäri maailman. Tämä osoittaa selvästi, kuinka ihmisten todella laaja-alainenkin liikkuminen on ollut luonnollista useiden sukupolvien ajan. Esimerkiksi yksi osallistujista, Carlos, oli varma, että hänen sukujuurensa ovat sataprosenttisesti kuubalaiset, mutta lopullisten kokeiden perusteella hänellä oli geeniperimää jokaiselta mantereelta. Kaikki esitellyt osallistajat kokivat testin olevan silmiä avaava ja ennakkoluuloja hälventävä. (Momondo, 2016.) Ymmärrys siitä, että jokaisessa meissä saattaa olla geeniperimää juuri siitä kansallisuudesta, jota on oppinut oman tai perheensä historian kautta vihaamaan, saattaa olla lähtölaukaus sille ajatukselle, että maailma ja ihmiset ovatkin selvärajaisten ryhmien ja kulttuurien sijaan monipuolisia ja rikkaita hybridejä. Ehkä luomamme kulttuuriset rajat ovatkin vain mielikuvituksemme tuotteita.

Jokainen ihminen muodostaa oman identiteettinsä ja käsityksensä niin kulttuurista, tavoista kuin sosiaalisesta kanssakäymisestä nimenomaan oppimalla ympäristöltään ja lähipiiriltään. Nämä opitut mielikuvat ja ajattelumallit voi oppia myös uudelleen asettamalla itsensä mukavuusalueen ulkopuolelle, uusiin tilanteisiin ja sosiaalisiin kohtaamisiin. Tällä tavoin voimme ymmärtää, ettei yksikään ihminen ole kulttuurinsa, historiansa tai ideologiansa vanki, vaan jokaisen on mahdollista avartaa omaa maailmankatsomustaan, jos vain ovat siihen itse valmiita.

*There would be
no such thing as
extremism if people
knew their heritage.*

-Aurelie, Momondo

2.3 PUKEUTUMISEN KIELI

Miksi ihminen pukeutuu? Tarpeet pukeutumisen taustalla ovat muun muassa suojautuminen haasteellisilta sääolosuhteilta, oman kehon peittäminen siveellisistä syistä ja koristautuminen muiden huomion saavuttamiseksi (Barthes 2013, 6). Lisäksi voidaan tunnistaa kommunikation ja viestin välityksen tarve (Barthes 2013, 90-91). Muinaisten yhteisöjen elämää ja tapoja tutkittaessa ollaan ymmärretty arkipäiväisten käyttöesineiden välittävän vahvaa viestiä kyseisestä yhteistöstä, kulttuurista ja esimerkiksi hierarkiajärjestelmästä. Nämä arkipäivän esineet ja niiden symboliikka, konkreettinen tai sisäänkirjoitettu, muodostavat järjestelmiä, joista pystytään ymmärtämään ihmisten tapoja kommunikoida keskenään ilman puhuttua kieltä. (Barthes 2013, 92.) Pukeutuminen on erinomainen esimerkki arkipäivän esineistöstä, jolla on vahva rooli viestin välittämisessä yksilöiden välillä yhteisön sisällä tai eri kulttuuristen ryhmien kommunikointia keskenään.

Sanojen tavoin ihminen tulkitsee myös visuaalisia elementtejä luoden niille merkityksiä ja tulkiten maailmaa niiden kautta. Pukeutuminen on kuin oma kielensä täynnä symboleja, joka sanattomasti välittää kantajan tai tietyn ryhmän aatteita Kuten Alison Lurie toteaa kirjassaan *The Language of Clothing*: ”*Jo tuhansien vuosien ajan ihmiset ovat kommunikoineet toistensa kanssa pukeutumisen kielellä. Kauan ennen kuin olen tarpeeksi lähellä sinua keskustellakseni kanssasi kadulla, palaverissa tai juhlassa, annat ilmi sukupuolesi, ikäsi ja sosiaalisen luokkasi pukeutumisen välityksellä - ja erittäin todennäköisesti annat tärkeää informaatiota (tai harhaanjohtavaa tietoa) ammatistasi, taustastasi, persoonallisuudestasi, mielipiteistä, tyylitajusta, seksuaalisista mieltymyksistä ja sen hetkisestä oloilastasi.* (Lurie 2000, 205.)

Amerikkalaisuutta pukeutumisessa?

**JEAN
THAT
FITS
EVERY
ONE.**

Myös kulttuurit sisäänkirjoittavat ominaiseen pukeutumiseensa paljon merkityksiä. Näiden symbolien ja signaalien tarkoituksena on kommunikoida muiden saman ryhmän edustajien kanssa tai välittää viestiä toisille ryhmille. Vaikka nykyään painotetaan itsemuuttoa, oman persoonallisuuden ilmentämistä pukeutumisella, on selvää, että ympäristöllä ja yhteisöllä on ratkaiseva merkitys sen suhteen, millaisen viestin yksilö pukeutumisellaan muille välittää. Samoin kuin puhuttu kieli, on myös pukeutumisen kieli täynnä yhteisön sisällä sovittuja sääntöjä ja merkityksiä, joihin visuaalisia viestejä peilataan ja, joita yksilö ei voi muuttaa, vaikka niin haluaisikin. Vaikka yksilö väittäisikin tietyn elementin viestivän jotakin, se ei ole totuus jos yhteisö ei sitä merkitystä hyväksy, vaan välitetty viesti pysyy yhteisön yleisen mielipiteen mukaisena. (Barthes 2013, 21.) Yksilö voikin toki luoda merkityksiä pukeutumiseensa itse, mutta tämä tapahtuu aina kulttuurin raameissa ja ympäristön vaikutuksen alaisena (Wikibooks, 2016).

Pukeutumisen suhteen maailmassamme vallitseekin illuusio valinnan vapaudesta, vaikka todellisuudessa yksilö valitsee niitä tuotteita ja merkityksiä pukeutumiseensa, mitä yhteisö sille tarjoaa, oli kyse sitten valtavirrasta, alakulttuureista tai vain perheyhteisöstä (Barthes 2013, 90). Yksilö on aina jonkin ryhmän asettamien raamien sisällä, vaikka vastustaisi toisen ryhmän määritelmiä pukeutumisen suhteen. Pukeutuminen onkin jatkuvaa keskustelua yksilön ja yhteisön välillä, ja sen merkitykset muuttuvat ajassa, paikassa ja kulttuurisessa kontekstissa (Barthes 2013, 63 & Wikibooks, 2016).

Puhutussa kielessä erilaisilla äänensävyillä ja painotuksilla on ratkaiseva merkitys siinä, miten tulkitsemme puhujan viestin. Myös pukeutumisessa eri nyansseilla ja yksityiskohdilla on suuri merkitys sen suhteen, miten välitetty viesti tulkitaan. (Lurie 2000, 208-209.) Napittamaton paita tai kirkkaan keltainen kravatti toimistoympäristössä välittävät epäformaalia viestiä, joka toisissa yhteisöissä on sallittua ja toisissa sitä ei hyväksytä lainkaan. Samoin sama iltapuku juhliissa heleän vaaleanpunaisena välittää kantajastaan erilaista viestiä verrattuna kirkkaanpunaiseen. Myös materiaalin vaihtelulla on merkitystä; nahka ja pitsi viestivät eri asioita, laadukkaan ja halvan materiaalin eron huomaa. Materiaali- ja väri variaatiot sekä loputtomat vaihtelut yksityiskohdissa mahdollistavat lähes loputtoman määrän mahdollisuuksia kommunikointiin (Barthes 2013, 133)

12

13

14

15

Valkoisen värin merkitys vaihtelee länsimaissa ja Aasiassa

Kulttuurisella kontekstilla on olennainen rooli siihen, miten yksilö tai yhteisö tulkitsee pukeutumisen viestejä. Euroopassa olemme esimerkiksi tottuneet yhdistämään alitajuisesti valkoisen takin lääkäriin ja univormut poliiseihin sekä armeijaan. Tämän kaltaiset yleistyksiset ja stereotyyppit auttavat meitä hahmottamaan ja ymmärtämään ympäristöämme ja sen viestejä helpommin ja vähemmällä vaivalla. Ongelmia tällainen symbolinen kieli tuottaakin siinä tilanteessa, kun yksilöllä tai ryhmällä ei ole tarpeeksi tietoa jollekin kulttuurille ominaisesta symboliikasta, painoarvoista ja merkityksistä, ja seurauksena saattaa olla väärinymmärryksiä ja tahattomia tai tahallisia loukkauksia. Tällaisia symbolisia seikkoja voivat olla niin värit, muodot kuin tekstuurikin, sekä niiden yhdistelmät. Esimerkiksi länsimaaisessa ajattelussamme valkoinen on yleisesti käytetty väri hääseremonioissa, mutta vaihtaessamme kulttuurista kontekstia esimerkiksi Aasiaan, valkoinen väri muuttuu hautajaisymboliksi. (Wikibooks, 2016.)

Victorias Secretin Amerikan alkuperäiskansoista ”inspiroitunut” kokonaisuus

2.4 MONIKULTTUURISUUS PUKEUTUMISESSA

Pukeutumisen kieleen kuuluu olennaisena osana myös yksilön tai yhteisön kulttuurisen taustan ilmentäminen. Pukeutuminen on edelleen vahvasti paikallista ja sidoksissa kansallisvaltioihin ja niiden kulttuuristen ryhmien historioihin. Tätä ajatusta on helppo lähestyä esimerkiksi stereotyyppien kautta; skandinaavinen pukeutuminen mielletään minimalistiseksi, eteläeurooppalaiset pukeutuvat värikkäämmiin, kun taas Itä-Afrikassa käytetään värikkäitä geometrisia kuoseja. Globalisoituvassa maailmassa tällaiset rajat hälvnevät, ja erityisesti alakulttuurit ja erilaiset trendivirtaukset lainaavat elementtejä eri kulttuureille ominaisista pukeutumistavoista ja symboliikasta. Toisena kesänä mekot loistavat afrikkalaisissa kuoseissa ja seuraavana kesänä sulkia roikkuu jokaisesta asusteesta.

Puhuttaessa kulttuurista ja muodista, etenkin monikulttuurisissa ympäristöissä, ei voidakaan sivuuttaa kulttuurisen lainaamisen ja varastamisen dilemmaa. Kulttuuristen symbolien ja elementtien lainaamisessa tulee olla äärimmäisen tarkkaavainen. Viime vuosina otsikoihin onkin noussut erilaisia esimerkkejä kulttuurisesta varastamisesta. Hyvänä esimerkkinä muotitalojen couture-mallistot, jotka suoraan stereotyyppien kautta lainaavat elementtejä erilaisten alkuperäiskansojen kulttuureista. (Avins 2015.) Monikulttuurisessa maailmassa onkin tärkeää ymmärtää ryhmien halu säilyttää, suojella ja vaalia omaa kulttuuriperintöään, jotta siitä ei tule vain kaupallisen toiminnan ja markkinoinnin väline. On siis ymmärrettävä ja nähtävä ero inspiroitumisen ja lainaamisen välillä.

As The Guardian points out, it's anyone's right to dress like an idiot at a festival, but someone else's sacred object shouldn't be a casual accessory.

-Jenni Avins, The Atlantic

Pukeutumista Winnipeg Folk Festivalilla

2.5 SMALL MEDIA & MUOTI OTTAMASSA KANTAA

Laittomat graffitit, pienet nopeat suttaukset tai sapluunoilla tehdyt *stencilit*, toimivat monikulttuurisissa ympäristöissä vähemmistöjen ja marginaaliryhmien ajatuksia välittävänä mediana puhuen rasismia, sortoa ja epätasa-arvoa vastaan. Ne ovatkin olennainen osa yhteiskunnallista vaikuttamista erityisesti suurissa kaupungeissa, joissa eriävän mielipiteen ilmaiseminen koetaan suurelle yleisölle muilla keinoin mahdottomaksi tai haasteelliseksi. Graffiteilla voi ilmaista mielipiteensä ja näkemyksensä vapaasti ilman sensuuria ja tuotannollisia paineita. (Maasilta 2016 & Lapin Yliopisto 2016.) Ne tuovat esiin monikulttuurisen yhteiskunnan moniäänisyyden ja ovat tärkeä sananvapauden väline (Lapin Yliopisto 2016). Tämän takia olen halunnut ottaa laittomat graffitit yhdeksi visuaalisen inspiraationi lähteeksi.

18

19

20

Katherine Hamnettin kantaaottavat kokonaisuudet ovat yhtä päällekkäviä kuin laittomat graffitit

”In difficult times, fashion is always outrageous”

- Elsa Schiaparelli

21

22

Walter Van Beirendonckin kantaaottavia kokonaisuuksia

Kannanotto on ollut vuosikymmenien ajan iso osa pukeutumista ja muotia. Maailmanlaajuiset muotibrändit saavuttavat ison yleisön tehokkaasti, ja useat suunnittelijat ovatkin käyttäneet tätä näkyvyyttä omien arvojensa välittämiseen. Hyviä esimerkkejä tällaisista suunnittelijoista ovat muun muassa Katherine Hamnett ja Walter Van Beirendonck.

Katherine Hamnett on erinomainen esimerkki jo 80-luvulta alleviivaavalla tavalla kantaaottavasta vaatesuunnittelusta. Hän kuvailee itseään niin muodin rakastajana, mutta myös aktivistina ja kampanjoijana, joka muuttaisi kaikki maailman vääryydet, jos se olisi mahdollista. Hänen suunnittelunsa taustalla on buddhalainen ideologia elämän kannattamisesta ja uran luomisesta vahingoittamatta eläviä olentoja. Slogan paitojen tavoite onkin ollut saavuttaa suuri yleisö, siinä onnistuen, ja saada ihmiset ajattelemaan sekä sitä kautta mahdollisesti toimimaan eettisesti ja ekologisesti. Hamnettin ikonisimmat tuotteet ovat valtavat t-paidat, joissa paksut, isot kirjaimet julistavat mielipiteitä. Hamnett toteaaakin tekstiprinttien olevan tehokkaita, sillä niitä ei voi olla lukematta, kun ne ovat vasten kasvoja suuressa mittakaavassa. T-paidat ovatkin yksi selkeimmistä keinoista ottaa pukeutumisella kantaa. Ne ovat itseasiassa yksi aktivismin muoto. Kun ihminen pukee päälleen t-paidan, jossa on selkeä sanallinen viesti, se tarkoittaa tuon sanoman olevan merkityksellinen kantajalleen. Se edustaa hänen ideologiaansa, halua tuoda mielipide julkisuuteen ja vaikuttaa muihin kanssakulkijoihin. (Mavrody 2013.)

Walter Van Beirendonck puolestaan on koko yli 30 vuoden uransa aikana koetellut rajoja miesten muodissa, käyttäen isoina teemoinaan muun muassa terrorismia, seksuaalisuutta ja ekologiaa. Hänen keinonsa vaihtelevat alleviivaavan suorista kommenteista visuaaliseen kujeiluun, muotojen ja leikkauksien leikistä rationaaliin, erehtymättömällä värisilmällä toteutettuihin ratkaisuihin. Hän kokee muodin toimivan sanansaattajana; sloganit, printit ja mallistojen nimet ovat kaikki yhteydessä ympäröivään maailmaamme. Muoti ei ole irrallaan yhteiskunnasta, päinvastoin. Van Beirendonck kuitenkin toteaa, ettei tarkoita, että muodilla voisi pelastaa maailmaa ja ratkaista yhteiskunnan ongelmia, mutta jokaisen velvollisuus olisi edes yrittää tehdä maailmasta parempi paikka. Muodin tehtävä onkin heijastaa kantajansa mielipiteitä ja ilmaista tunteita. (Anderson 2016.)

3. OMA LÄHESTYMISTAPA

3.1 TAVOITTEET & TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tavoitteenani on suunnitella ja valmistaa konseptuaalinen, sesongiton unisex-mallisto, pohjautuen tutkimukseeni tämän päivän Keski-Euroopan monikulttuurisuudesta sekä pukeutumisen kielestä. Haluan herättää lukijat huomaamaan sen todellisuuden, missä elämme; kansallisvaltioiden kuin kulttuurienkin hälvenevät rajat, kaupunkikuvan rikastuminen ja toisaalta kansallisaatteiden kannatuksen ja yleisen epävarmuuden vahvistuminen. Tavoitteenani on opinnäyttemallistollani nostaa esille sitä rikkautta ja monipuolisuutta, mitä monikulttuurisuus parhaimmillaan on, mutta myös sen varjopuolia. Abstrakti ilmiö, jota tutkin, toimii samalla siis myös inspiraationani.

En etsi opinnäytetyölläni vastauksia esimerkiksi Euroopan pakolaiskriisiin, puhu puolesta tai vastaan maahanmuutosta tai keskity Euroopan ulkopuolisten alueiden poliittisesti epävakaisiin tilanteisiin. Haluan opinnäytetyömallistollani osoittaa, että myös muodin keinoin voi herättää keskustelua, välittää viestiä ja kommentoida ajankohtaisia ilmiöitä. Muoti ja pukeutuminen, erityisesti konseptuaalisissa mallistoissa, ei ole minulle ainoastaan kaupallista toimintaa ja esteettisiä ratkaisuja, vaan se on keino tavoittaa sellaisia yleisöjä, jotka jäävät helposti esimerkiksi taiteen, dokumenttielokuvien tai informatiivisen journalismin ulkopuolelle. Mallistoni on minulle keino visualisoida abstrakteja ajatuksia ja ilmiöitä, ja väline aloittaa ja herättää keskustelua.

24

TUTKIMUSKYSYMYKSET

1 / Miten ilmentää monikulttuurisuutta ja ylirajallisuutta vaatemallistossa ?

2 / Miten tuoda kantaaottavuus vaatemallistoon ilman provosointia ?

3.2. KOHDERYHMÄ

Mallistoni on niille, joiden mielestä muoti ja pukeutuminen ei ole vain hyvältä näyttämistä. Se on asennetta, se on tarinan kertomista. Se on historiaa, osa identiteettiä.

Mallistoni on rohkeille tai niille, jotka tarvitsevat rohkaisua. Niille jotka haluavat jakaa ajatuksiaan ja keskustella. Niille, jotka haluavat tulla kuulluksi.

Mallistoni on niille, jotka ovat avoimia, ylirajallisia, liikkuvia. Niille, jotka ovat maailman kansalaisia.

23

3.3 VISUALISOINTI & TAUSTOITUS

Mallistollani haluan visualisoida eurooppalaisen yhteiskunnan kerroksellisuutta, sattumanvaraisuutta ja kulttuurista rikkautta. Lisäksi lähestyn monikulttuurisuutta mallistossani visualisoiden ylijärjallisuutta ja liikettä, sitä turvallisuuden tunnetta, mitä jokainen meistä etsii, joko pysymällä paikallaan synnysijoillaan tai liikkumalla kansallisvaltiosta toiseen. Toisaalta haluan ilmentää myös sitä epämukavaa olotilaa ja voimattomuuteen turhautumista, minkä uusi elinympäristö ja kulttuuriset kohtaamiset voivat tuoda niin maahanmuuttajille kuin vastaanottavalle ryhmällekin.

Perehdyttyäni monikulttuurisuuteen ja sen ilmentymiin minulle vaatesuunnittelijana on mielekkäämpää pohtia sitä, kuinka kaikenlainen pukeutuminen tai jopa pukeutumatta jättäminen välittää omaa viestiään. Suunnitteluprosessissani pohdin keinoja visualisoida monikulttuurisuutta tuotteissa abstraktimmalla tasolla kulttuurisidonnaisen symboliikan sijaan. Tästä johtuen pyrin karsimaan alleviivaavaa symboliikkaa pois omasta mallistostani.

Sesongittoman malliston suunnittelussa minulle ehdotonta oli pitää myös värivallat irrallaan trendiennusteiden mukaisista sesonkiväreistä. Värien symboliikkaa olen lähestynyt ajatuksella identiteetin, kulttuurien ja ajatusmallien peruselementteihin palautumisella, ja ainoaksi oikeaksi värimaailmaksi ajatuksissani muodostuikin päävärien (punainen, keltainen ja sininen) sekä mustan, valkoisen ja harmaan kokonaisuus. Lopullissa materiaalivalinnoissa sinisestä on käytössä myös eri valöörejä pehmentämässä ja rikkomassa muutoin melko räikeää palettia.

OSA 2 / SUUNNITTELUPROSESSI

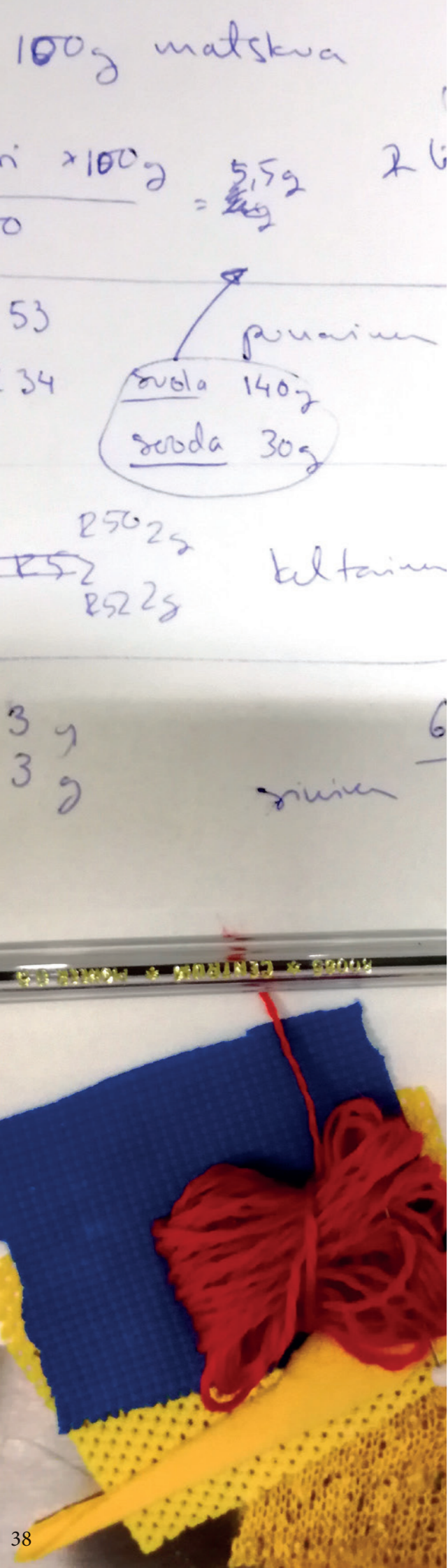

4. MATERIAALIMANIPULAATIO

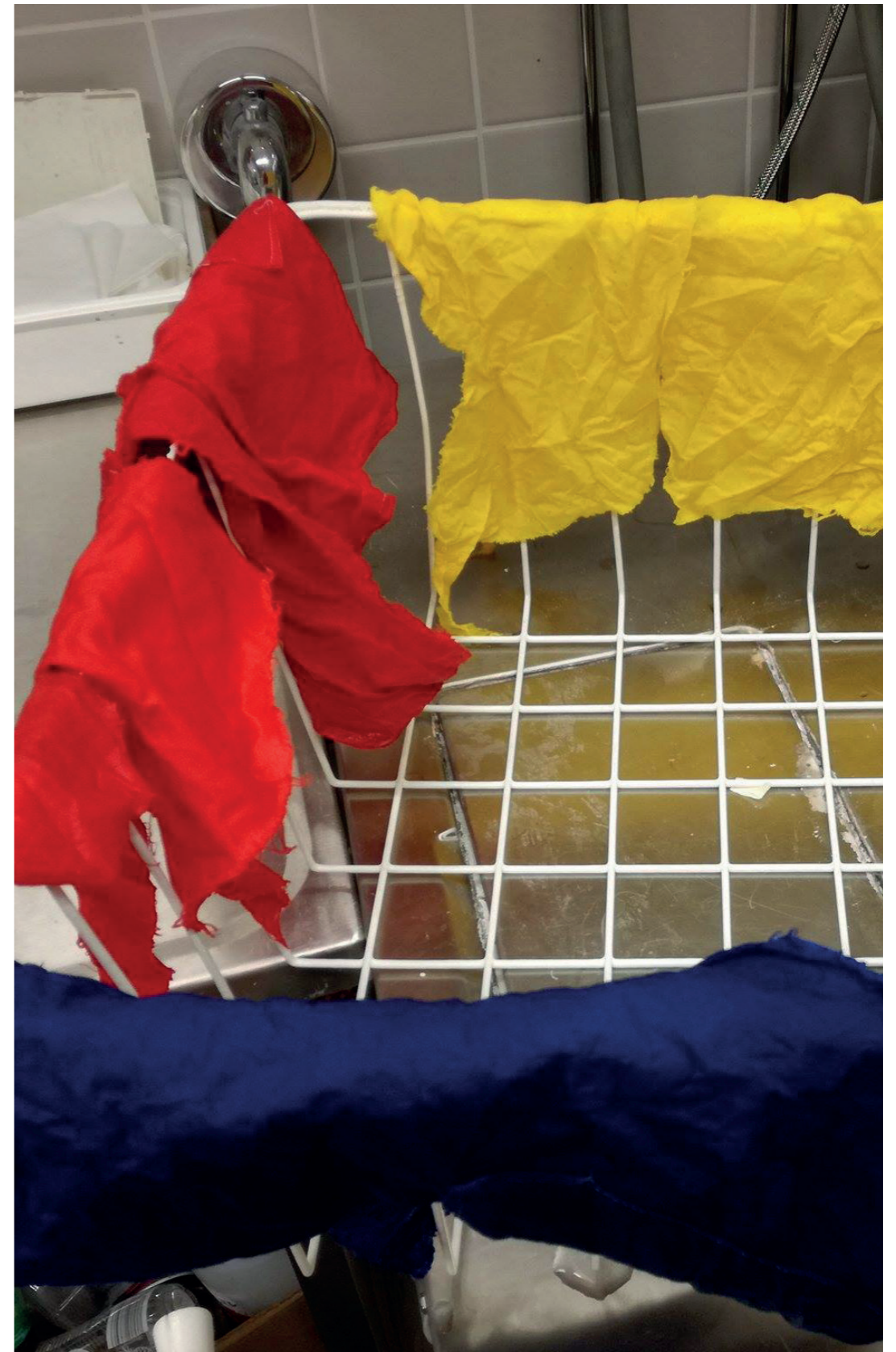
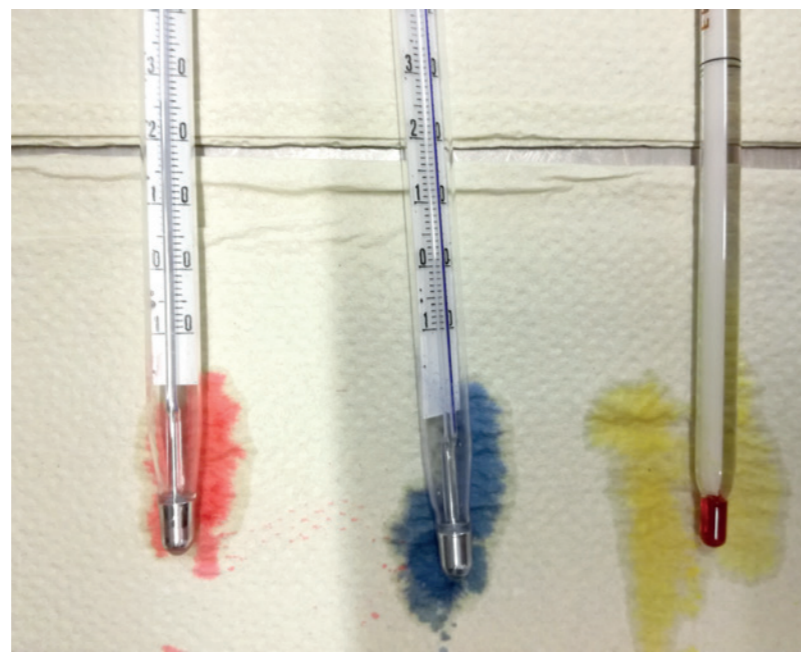
4.1 MIKSI SEKATEKNIikka?

Sekatekniikka toimii mallistossani metaforana kulttuuriselle diversiteetille, yhteiskunnan kerroksellisuudelle sekä ihmisten luonnolliselle ylijärjallisuudelle. Käytän viittä eri tekniikkaa: värjäystä, aplikointia, kerrostamista, vapaata konekirjontaa sekä perinteistä käsin kirjontaa. Tarkoitukseni on osoittaa, kuinka sekoittamalla luonteeltaan erilaisia elementtejä tavallisuudesta poiketen saadaan aikaan yhteneväisiä ja dynaamisia kokonaisuuksia. Kuin ne olisivat luonnostaan kuuluneet yhteen.

4.2 VÄRJÄYS

Väri ei ole minulle suunnittelun lähtökohtana tärkeä, se on ylimääräinen ja oikeastaan merkityksetön elementti. Tuote on sama oli se sitten punainen tai keltainen. Halusin värjätä materiaaleja itse korostaakseni prosessissa sitä, kuinka käyttämissäni materiaaleissa lähtökohta on sama. Värjäämätön kangas. Väri on siihen keinotekoinen, ihmisen lisäämä elementti vailla varsinaista funktiota. Sama pätee mielestäni ihmisten jaotteluun kulttuurisen taustan tai synnyinpaikan mukaan. Pohja on sama. Ihminen. Kaikki muu on keinotekoisia jaottelua.

Keittovärjyksellä toteutettuja kokeilupaloja

PESUKONEVÄRJÄYS APLIKOINTIMATERIAALILLE

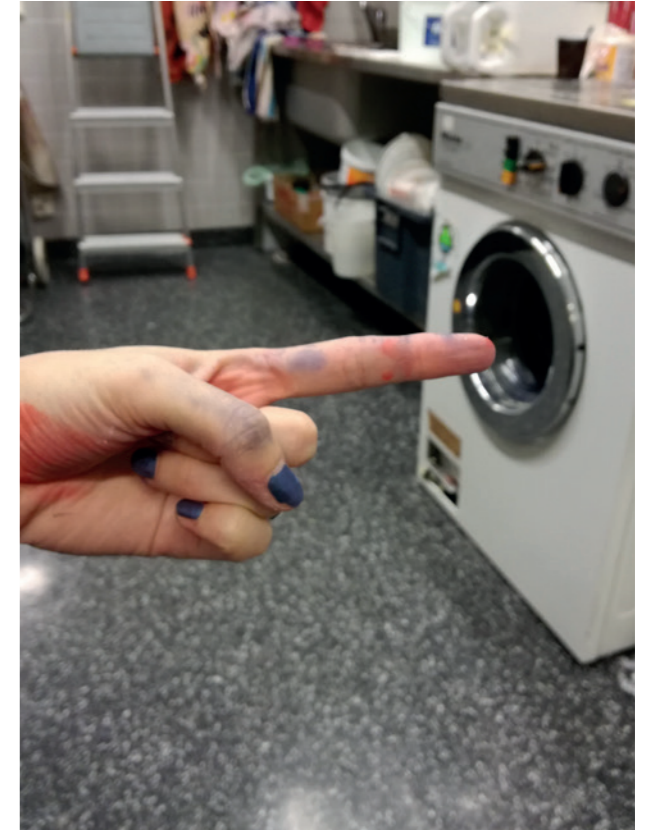
1 / Värjättävä materiaali:
yliäämää, prototyyppejä sekä leikkuujätettä

2 / Punnitse materiaali > noin 1kg/pesukoneellinen

3 / Esikastele värjättävä materiaali

4 / Laita värjättävä materiaali pesukoneeseen

5 / Lisää vesitilkkaan sekoitettu väritahna pesuainekaukaloon ja huuhtele kaukalo kuumalla vedellä

6 / Tavallinen pesuohjelma 60°C, ilman esipesua

7 / Pesuohjelma on liian lyhyt värjäämiseen, pysäytä ohjeen mukaan turvakytkimestä

8 / Älä unohda lisätä suolaa ja soodaa !

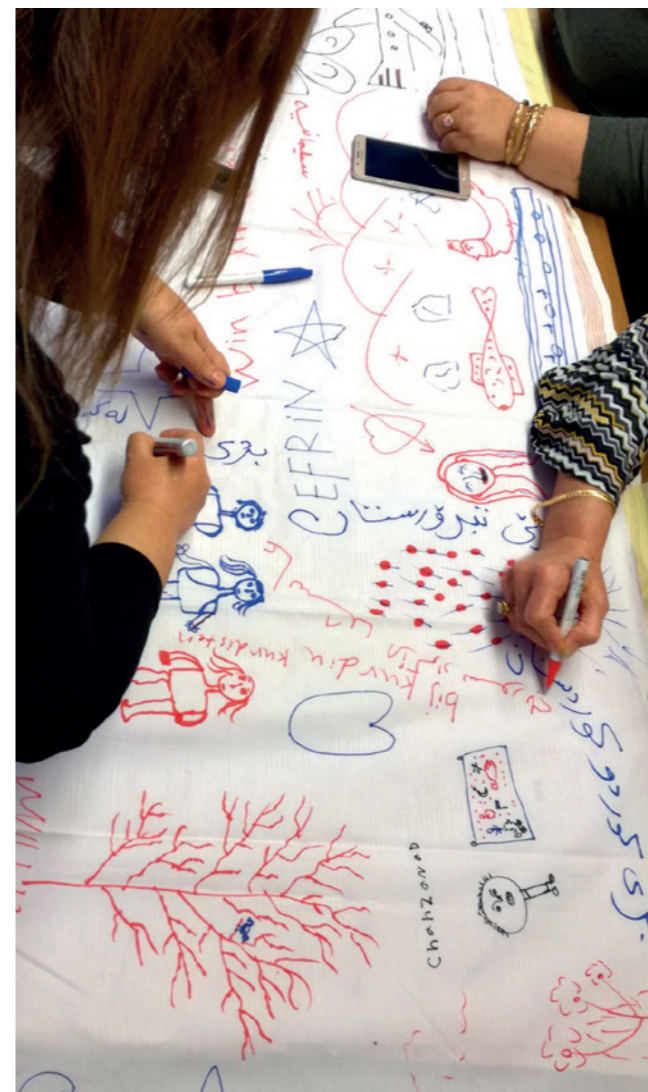
Aplikointimateriaalia

Lopullisia kankaita

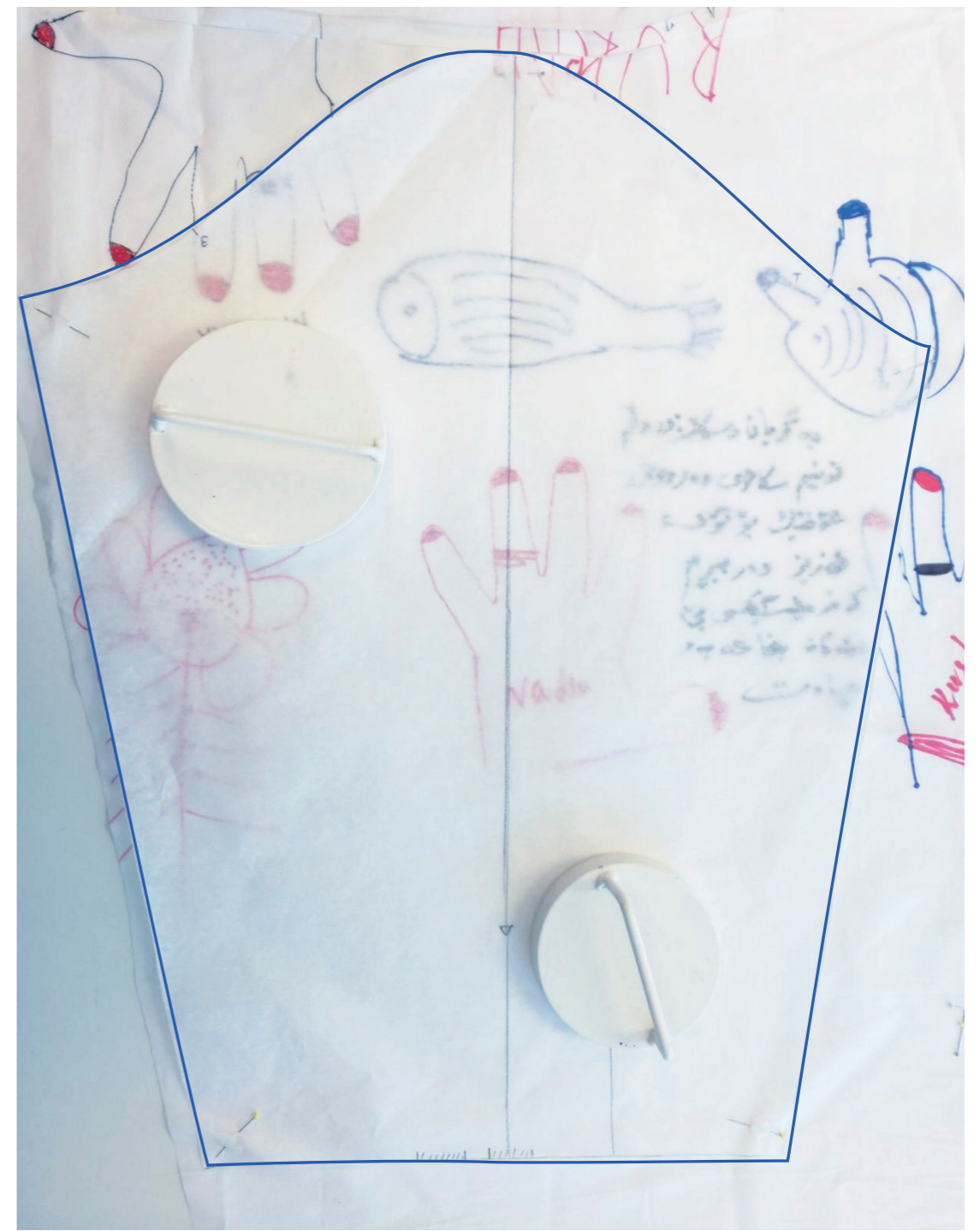
4.3 TUSSIKIRJOITUS / BIR GÜL- RYHMÄ (2.2. & 9.2.)

Opinnäytetyöni aiheen takia halusin työstää myös mallistoani monikulttuurisesta näkökulmasta, sillä mahdollisuus työskennellä maahanmuuttajaryhmän kanssa tuki opinnäytetyöni aihetta. Päätin etsiä sopivan ryhmän Lahden seudulta, jonka kanssa voisin tehdä yhteistyötä. Tutkittuani kannanottoa laittomilla graffiteilla sekä pukeutumisella halusin käyttää kirjoittamista ja piirtämistä yhtenä tekniikkana materiaalieni manipuloinnissa, ja päätin tämän tekniikan olevan sopiva toteutettavaksi yhteistyöprojektina. Tein yhteistyöprojektin Lahden seurakuntayhtymän BirGül-nimisen naisryhmän kanssa, ja osallistuin kahtena torstaiaamuna ryhmän tapaamisiin. Presentoin ryhmälle opinnäytetyöni taustat sekä mallistoni aamukahvin lomassa, minkä jälkeen aloitimme itse projektin. Nuo kaksituntiset olivat täynnä iloista puheensorinaa neljällä eri kielellä, naurua, koti-ikävää sekä tarinoita perheistä ja kotimaista.

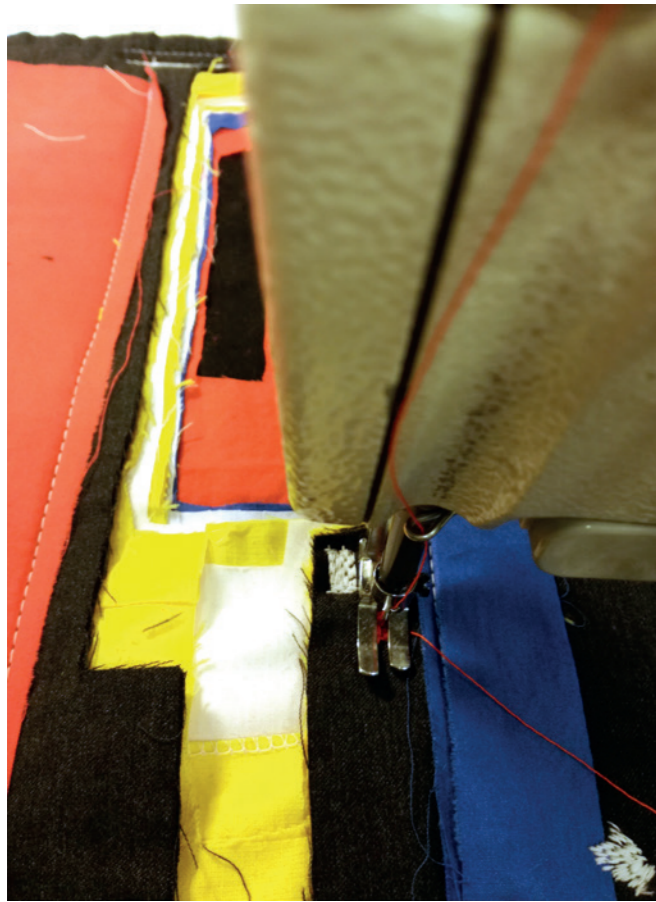
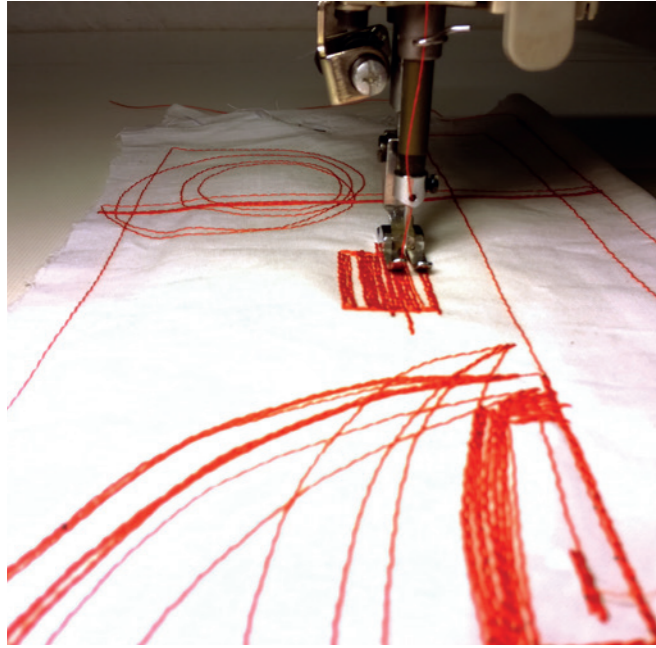

Tapaamisten lopullisena tuotoksena syntyi monta metriä italialaista paitakangasta, jota koristaa ryhmäläisten kädenjäljet, konkreettisesti ja kuvainnollisesti. Piirroksissa toistuivat kotimaiset ja perhe, katkelmat Koraanista sekä lapsuuden laulut ja runot. Henkilökohittaiset suosikkini piirroksissa ovat laivamatka Pohjois-Syyriasta Eurooppaan (vasen ylä), sekä kirjoitustaidottoman Chahzanadin piirros omasta pojastaan (vasen, keskellä). Osa ryhmän jäsenistä ei osannutkaan kirjoittaa eikä piirtäminen ollut tuttua ajanvietettä. Alkukankeuden jälkeen jokainen kuitenkin sai oman kädenjälkensä esille ja itseilmaisu vapautui huomattavasti. Lopputulos oli parempi kuin osasin odottaa ja olen erittäin tyytyväinen, että toteutin tussitekniikan yhteistyössä kyseisen ryhmän kanssa sen sijaan, että olisin toteuttanut sen itse.

Hihan kaavan asettelua kankaalle

Lopullista kangasta käyttäessä oli olennaista sommitella kaavat miettien mikä piirros ja teksti tulee mihinkin kohtaan tuotetta. Esimerkkinä kuva paitapuseron hihan kaavan asettelusta (yllä). Kuvioden sommittelun lisäksi kyseisessä paitapuserossa olennainen visuaalinen päätös oli tehdä yksityiskohdat valkoiseksi jätetystä kankaasta. Tämä osin rauhoittaakseni tuotteen ulkonäköä, mutta myös säästääkseni materiaalia seuraaviin tuotteisiin.

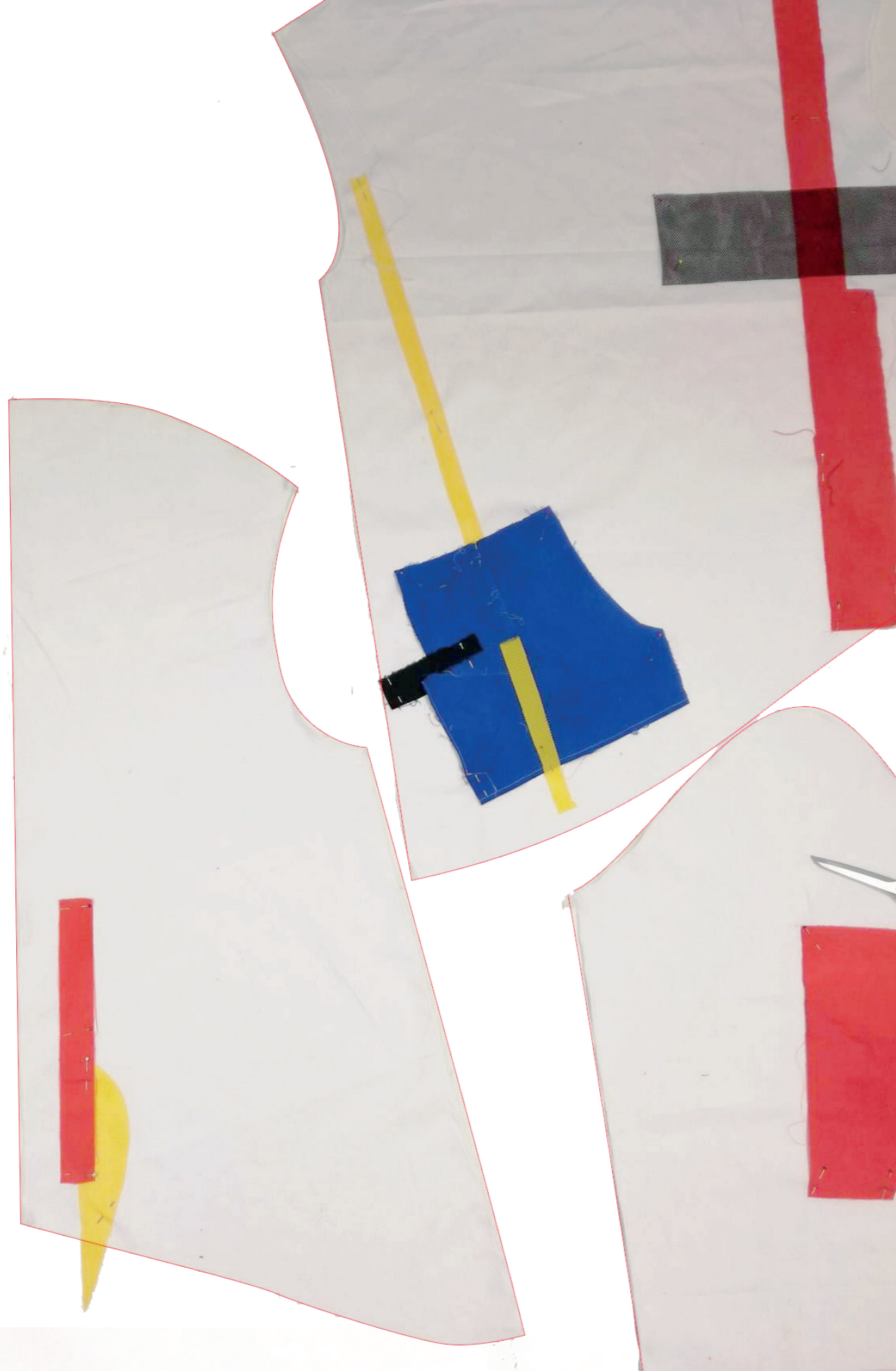
Konekirjonta, aplikointi ja kerrostus-testejä

Käsinkirjontaa aplikointitesteille

4.4 APLIKOINTI & KIRJONTA

Aplikoinnin ja eri kirjontamuotojen välityksellä visualisoin yhteiskunnan kerroksellisuutta sekä erilaisten ominaisuuksien sekoittumista. Järjestelmällisyys, toisinaan jopa kylmä koneellisuus yhdistettynä inhimilliseen, sattumanvaraiseen käsinkirjontaan. Kuten kulttuurienkin kohtaamisessa ja ihmisten liikkumisessa ja niiden synnyttämien kokonaisuuksien muodostumisessa, myös tässä tekniikassa sattumalla on suuri merkitys. Välillä lopputulos miellyttää silmää heti kättelyssä. Välillä se tuntuu kaipaavan loputonta hiomista, korjaamista ja työstämistä, jotta eri elementit täydentäisivät toisiaan.

Aplikoititilkujen sommittelua takin leikatuille kappaleille.

TAKIN APLIKOINNIN JA KONEKIRJONNAN PROSESSIA

Aplikointimateriaaleina olen käyttänyt opinnäytemallistossani muiden malliston tuotteiden leikkuujätettä, sekä aikaisempien projektien ylijäämämateriaaleja, jotka värjäsin mallistooni sopiviksi. Sommittelun tein vaistonvaraisesti, antaen sattumalle mahdollisuuden. Tavoitteena oli luoda tasapainoinen kokonaisuus, jossa erilaiset materiaalit ja alueet sivuavat toisiaan, lomittuvat ja kerrostuvat. Kiinnitin aplikointimateriaalit takin miehustaan vapaan konekirjonnan avulla muodostaen sattumanvaraisia kuvioita niin suorilla, kaarevilla kuin orgaanisillakin linjoilla. Käytin ensin vain valkoista tikkauslankaa ja myöhemmin täydensin kokonaisuutta käyttäen myös keltaisia, punaisia ja sinisiä tikkauslankoja. Näin sain luotua lopulta yhtenäisen kokonaisuuden, jossa toisistaan eriävät muodot, linjat ja värit kulkevat takin halki muodostaen vaihtelevan, rikkaan ja tasapainoisen kokonaisuuden, joka kuitenkin varmasti jakaa mielipiteitä esteettisyydellään. Aivan kuten monikulttuurinen yhteiskuntakin.

Aplikointia vapaan konekirjonnan avulla

5. SUUNNITTELU

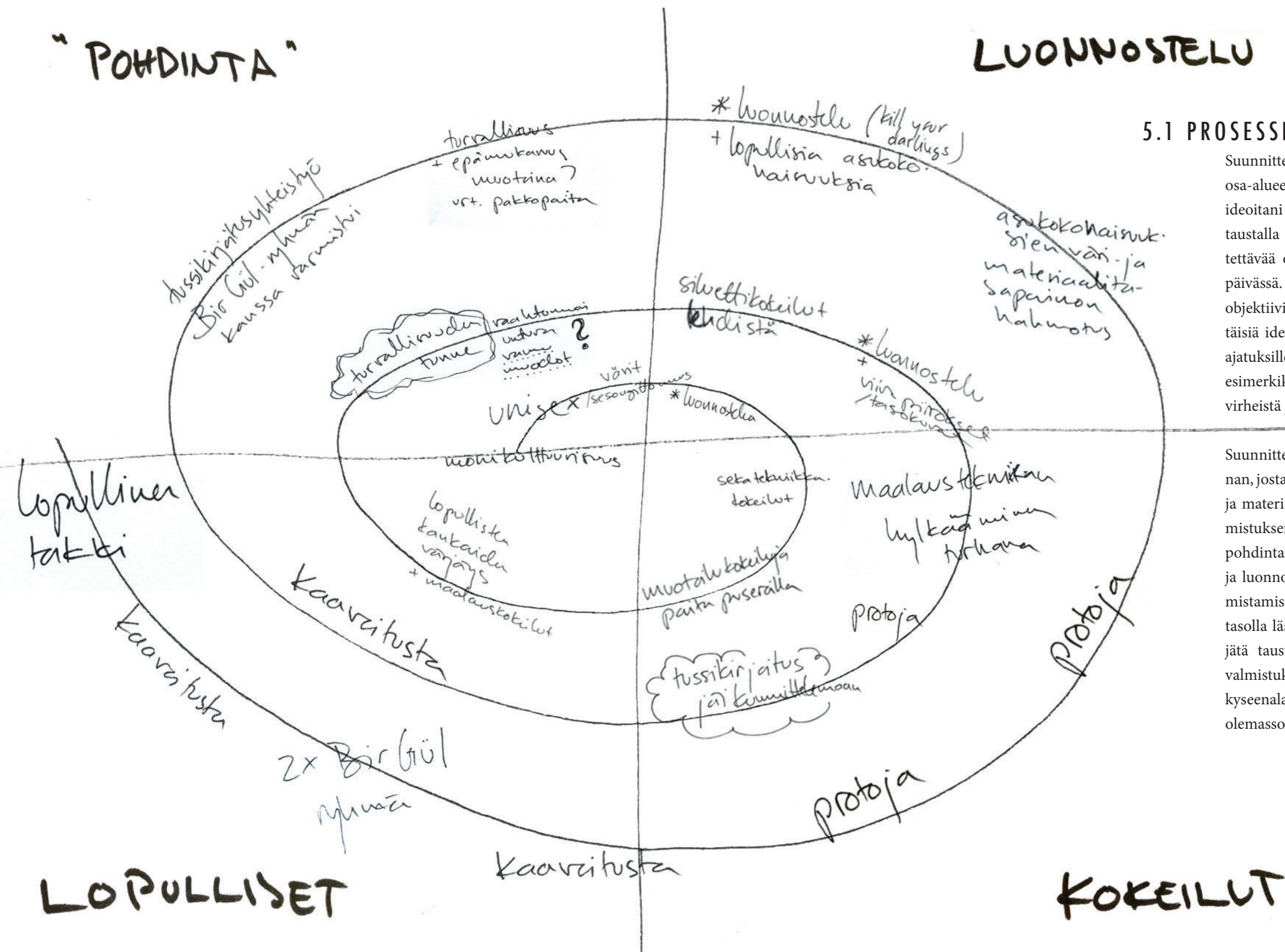
"POHDINTA"

LUONNOSTELU

5.1 PROSESSIKAAVIO

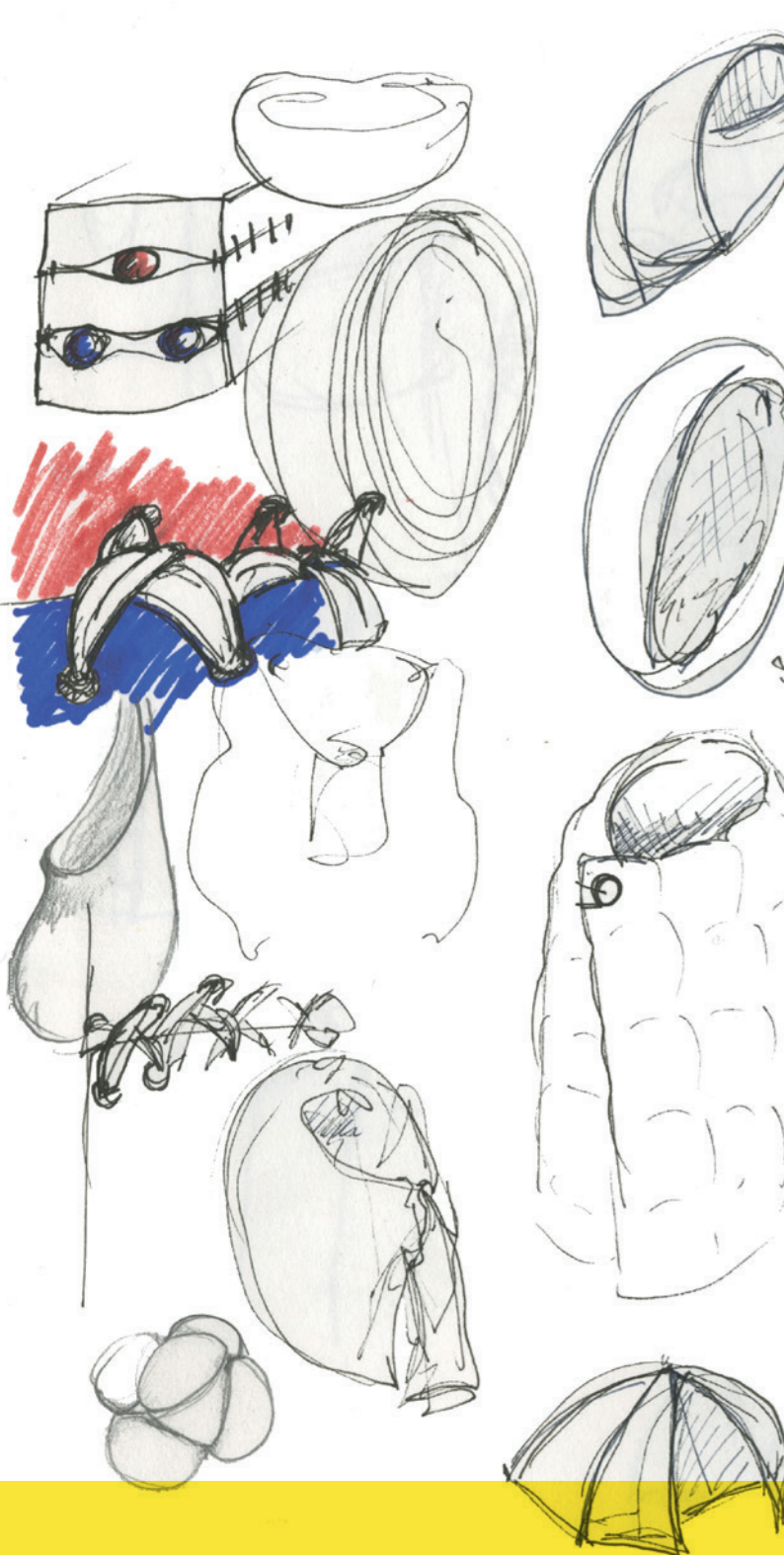
Suunnitteluprosessini on monivaiheinen ja sen eri osa-alueet limittyvät toisiinsa vahvasti. Työstääkseni ideoitani ja täsmentääkseni filosofiaa suunnitteluni taustalla sekä sen yhteyttä tuotteisiin vaihdan työtettävää osa-aluetta toisinaan jopa useamman kerran päivässä. Tämä pitää suunnitteluni mahdollisimman objektiivisena, enkä näin sorru ylityöstämään yksittäisiä ideoita. Toisinaan jopa sekavakin prosessi antaa ajatuksille mahdollisuuden lentää, ja inspiroidunkin esimerkiksi helposti eri materiaalikokeiluista ja jopa virheistä ja erehdyksistä matkan varrella.

Suunnitteluni kulkee sykleittäin niin sanotun pohdinnan, josta ei synny konkreettisia tuotoksia, luonnostelun ja materiaalikokeilujen sekä lopullisten tuotteiden valmistuksen välillä. Prosessin alkuvaihe painottuu eritoten pohdintaan, keskivaihe luonnosteluun sekä kokeiluihin ja luonnollisesti loppuvaihe lopullisten tuotteiden valmistamiseen. Kaikki työvaiheet kuitenkin ovat jollakin tasolla läsnä muissa vaiheissa. En esimerkiksi koskaan jätä taustojen pohdintaa edes lopullisten tuotteiden valmistuksen aikana, sillä minulla on tapana jatkuvasti kyseenalaistaa ja haastaa pienimpienkin yksityiskohtien olemassolon merkitystä kokonaiskuvassa.

LOPULLISET

KOKEILUT

BALANCE BETWEEN
UNCOMFORTABLE
AND SAFE

5.2 LUONNOSTELU

Luonnostelu tuntui pitkän pohjatyön ja ajatusten hiomisen jälkeen työläältä. Muutaman päivän ajan tyhjensin paperille ajatuksia muodoista ja yksityiskohdista, mutta edelleen tuntui siltä, että olin tyytyväinen vain muutamaamaan ideaan. Abstrakteja ajatuksia turvallisuuden tunteesta ja voimattomuudesta oli vaikea muuttaa visuaaliseen muotoon. Huomasin myös keskittyväni liikaa yksityiskohtiin ja vanhoihin ideoihin isojen linjojen ja siluettien sijaan.

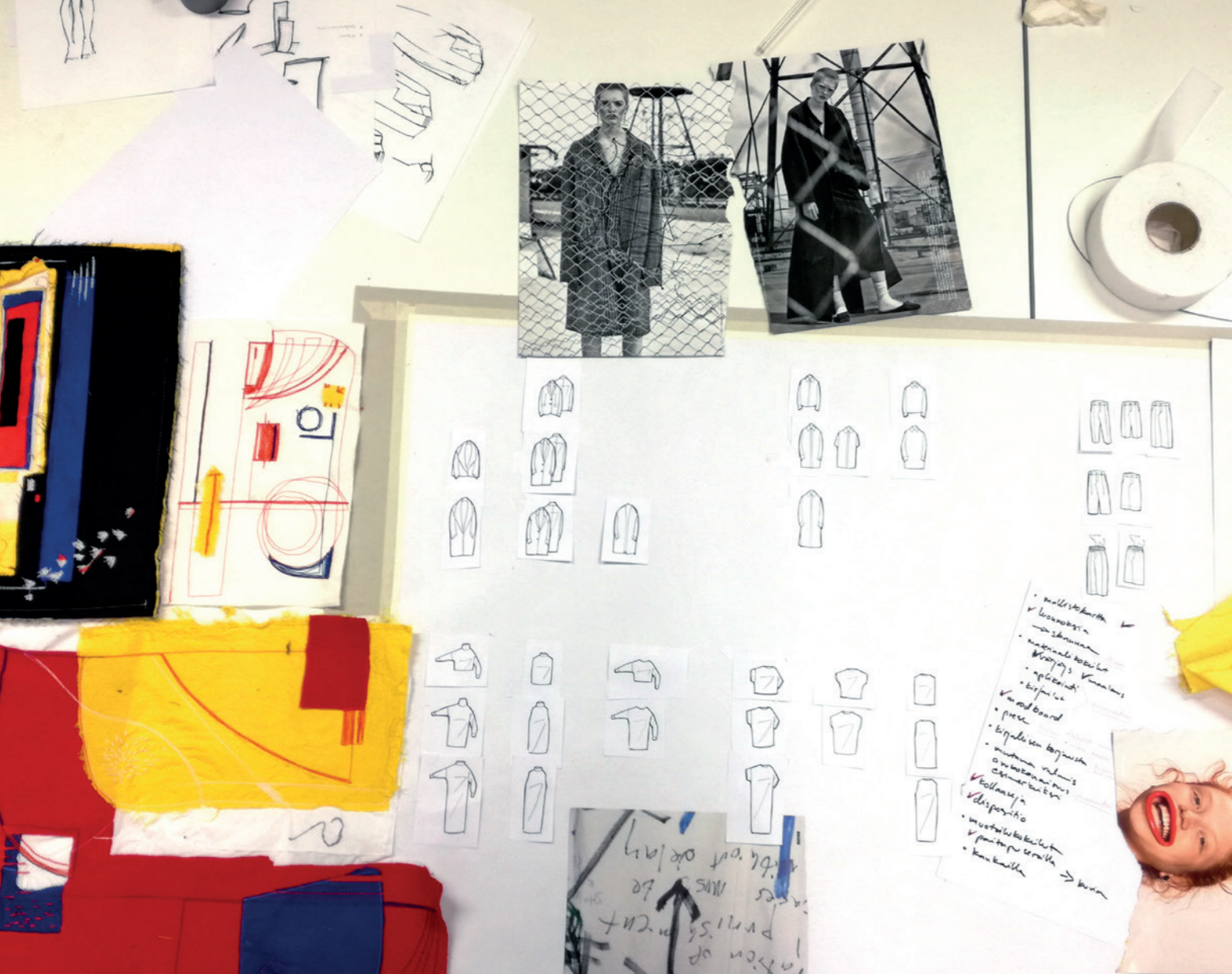

Kollaasiteknikalla siluettien työstämistä

Perinteisen luonnostelun sijasta annoin sattumalle mahdollisuuden suunnittelussani. Sekatekniikasta ja monikulttuurisuuden vahvasti liittyvästä sattumanvaraisuudesta inpiroituneena aloin työstämään uusia siluetteja kollaasiteknikan avulla. Otin pinon vanhoja muotilehtiäni ja valikoin sivut, joilla värit, materiaalit tai yksityiskohdat olivat mielenkiintoisia. Leikkaamalla harkitsemattomia muotoja ja asettelemalla niitä sattumanvaraisesti ihmishahmojen päälle löysin uusia siluetteja ja leikkauksia, joita muutoin en olisi tullut ajatelleeksi. Ilman tätä luonnostelun vaihetta olisin jäänyt jumiin ensimmäisiin luonnoksiin ja samoihin siluetteihin, joita minulla oli jo ennen koko opinnäytetyön aloittamista.

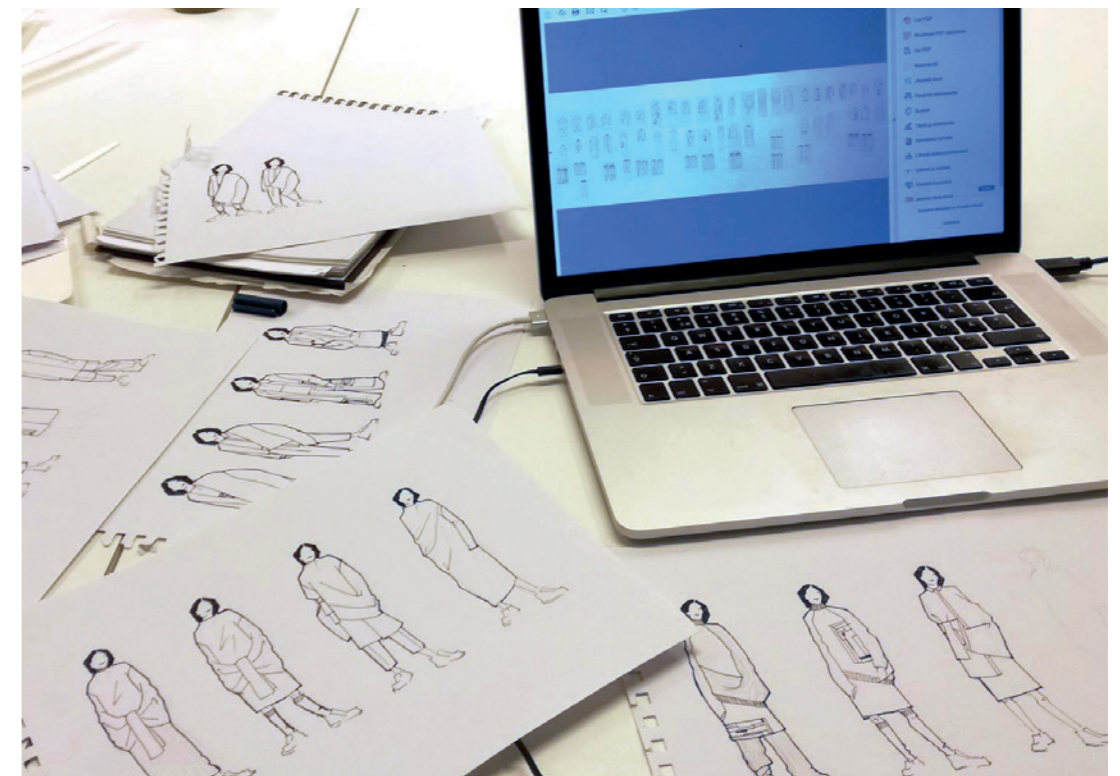

Karkea suunnitelma malliston rungosta käsin piirrettynä.

Malliston suunnittelu on suurelta osin ison kokonaisuuden hahmottamista, ja tasapainon löytämistä samojen tuotteiden ja elementtien varioimisesta eri mittasuhteissa. Tämän takia hyvin pian luonnostelun ja kollaasitekniikan jälkeen ryhdyin hahmottelemaan tuota isoa kokonaiskuvaa. Kuinka monta takkia tarvitsen? Kuinka monet erilaiset housut on järkevää suunnitella?

Päästyäni karkeaan suunnitelmaan malliston rungosta palasin alkuperäisiin luonnoksiini. Poimin sieltä edelleen ajankohtaisilta tuntuvia elementtejä ja siirsin niitä Adobe Illustratoriin teknisten tasokuvien muotoon. Adobe Illustratorilla suunnittelun jatkaminen mahdollisti nopeat yksityiskohta- ja mittasuhteiden kokeilut sekä yksityiskohtien ja muotojen varioimisen helposti tuoteryhmästä toiseen. Olenkin pyrkinyt suunnittelusani pois yksittäisten tuotteiden loputtomasta hiomisesta ja päättänyt keskittyä malliston tasapainon ja tuotevariaatioiden löytämiseen. Mallistorungon hahmottamisen jälkeen seuraava tärkeä asia oli löytää toimivat asukokonaisuudet suunnitelluista tuotteista. Tavoitteena oli löytää monipuolisia variaatioita eri mittasuhteista ja tekniikoiden yhdistämisestä kerrostamalla tuotteita.

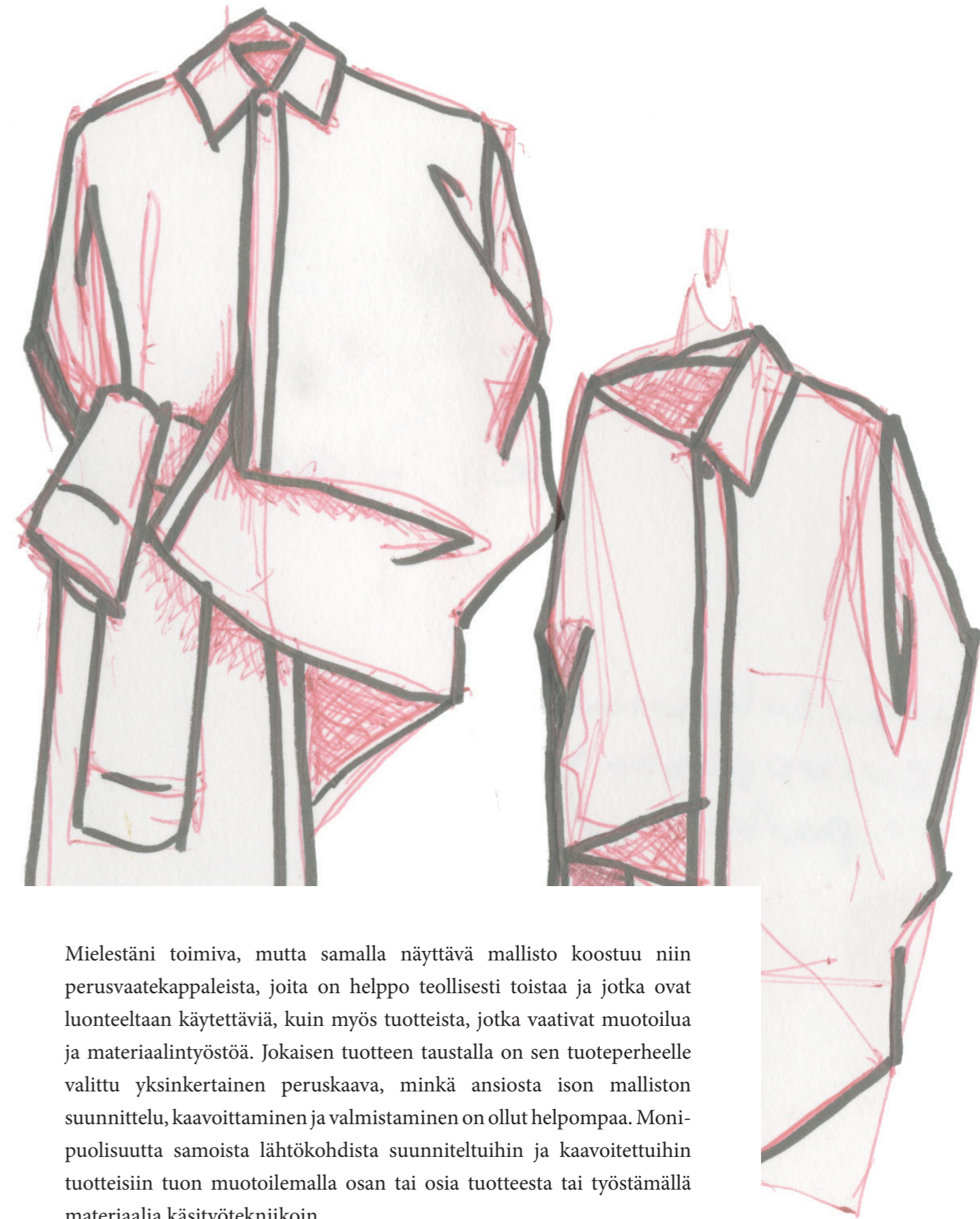

Suunniteltujen asukokonaisuuksien hahmottamista figuurin päällä.

5.3 MUOTOILU & KAAVOITUS

Mallistossani haluan löytää tasapainon muotoilun ja kaavoituksen välillä. Perinteisen kaavoituksen ja vapaan muotoilun yhdistäminen toimii metaforana vastaanottavan eurooppalaisen yhteiskunnan ja meille integroituvan ”vieraan” kulttuurin kohtaamisesta. Tarkoituksena on luoda turvaa, mutta samalla epämukavuuden tunteita synnyttäviä tuotteita. Sisällytän tuotteisiin perinteisiä elementtejä (kauluksia, napituslistoja, prässiviivoja), mutta samalla käännän tuotteiden osia outoon, epämukavaan asentoon. Estän käsien toiminnan tai sidon nilkan.

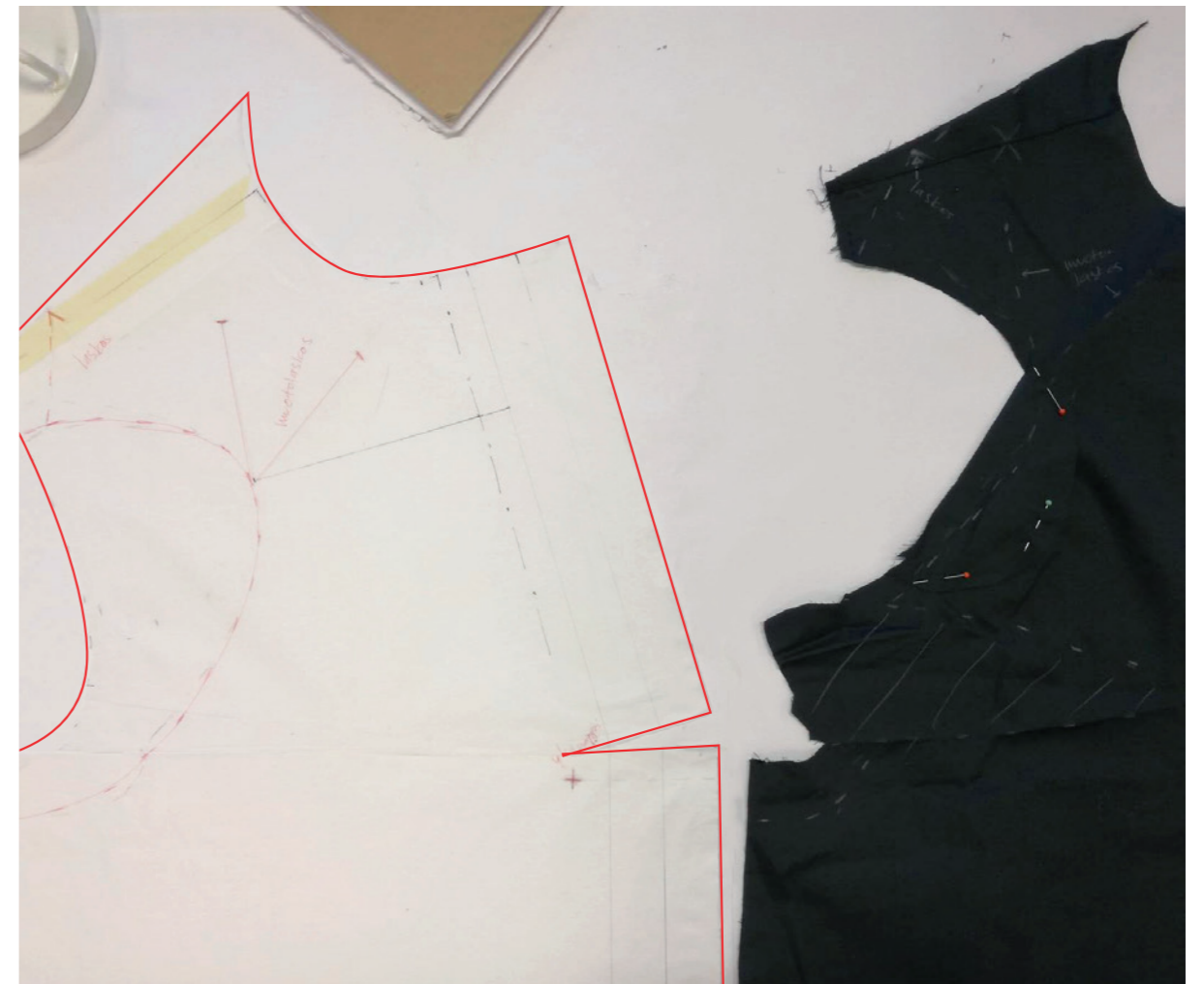
Mielestäni toimiva, mutta samalla näyttävä mallisto koostuu niin perusvaatekappaleista, joita on helppo teollisesti toistaa ja jotka ovat luonteeltaan käytettäviä, kuin myös tuotteista, jotka vaativat muotoilua ja materiaalintyöstöä. Jokaisen tuotteen taustalla on sen tuoteperheelle valittu yksinkertainen peruskaava, minkä ansiosta ison malliston suunnittelu, kaavoittaminen ja valmistaminen on ollut helpompaa. Monipuolisuutta samoista lähtökohdista suunniteltuihin ja kaavoitettuihin tuotteisiin tuon muotoilemalla osan tai osia tuotteesta tai työstämällä materiaalia käsityötekniikoin.

Mallistoni paitapuserot ovat esimerkkejä muotoilun ja kaavoituksen yhdistelemisestä. Aloitin tuotteen suunnittelun pukemalla valmiin kauluspaidan ”väärin” mallinukan päälle. Tarvittaviin kohtiin tuotetta lisättiin väljyyttä ja toisaalle taasen tehtiin poistoja muotolaskoksilla, kunnes haluttu lopputulos oli saavutettu. Tämän jälkeen tuote avattiin saumoista ja levitettiin pöydälle, ja muutokset siirrettiin paitapuseron peruskaavaan.

Yhdistämällä muotoilun ja kaavoituksen on helpompi ja nopeampi saada haasteelliset muodot toimimaan ihmisen kehon muotojen mukaan, kuin jos niitä lähestyisi vain kaavoituksen keinoin. Muotoillessa tuotetta mallinukan päälle tulee myös materiaalin käyttäytyminen (esimerkiksi luonteva laskostuminen, jousto ja laskeutuminen) otettua heti huomioon ja yllätyksiä lopullisen tuotteen kanssa tulee vähemmän.

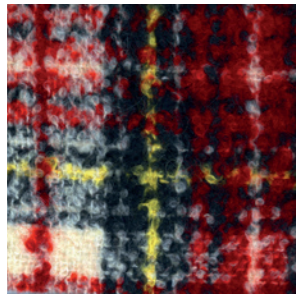

Nuken päälle muotoiltujen paitapuseron kappaleiden tarkastelua tasossa

Muutosten siirtämistä prototyypistä paitapuseron peruskaavaan

5.5 MATERIAALIVALINNAT

MOHAIR
12%PL 18%WM 35%WP
35%VW

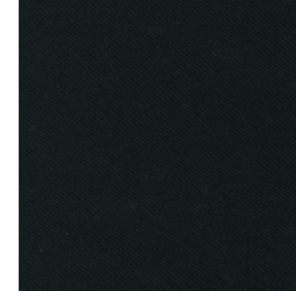
TUPLAVILLA
100%VW

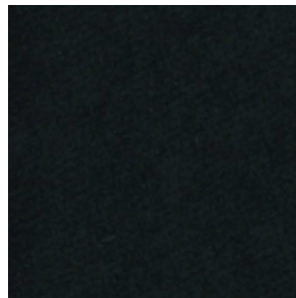
TUPLAVILLA
100%VW

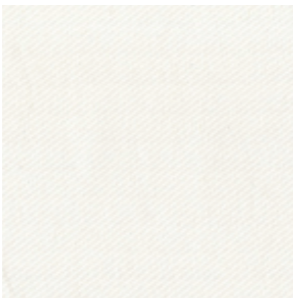
PAITAKANGAS
100%CO

PAITAKANGAS
100%CO

TWILL
100%CO

TWILL
100%CO

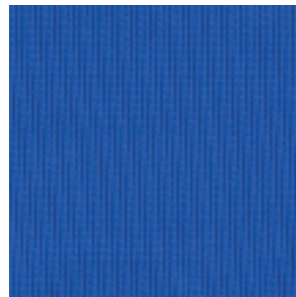
POPLIINI
100%CO

PAITAKANGAS
100%CO

PAITAKANGAS
100%CO / värjätty

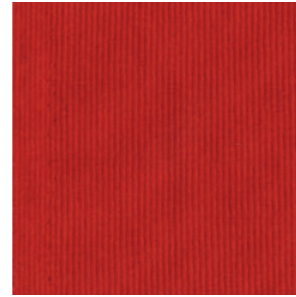
PIQUE JERSEY
100%PES

PIQUE JERSEY
100%PES

PIQUE JERSEY
100%PES

JERSEY
100%CO

PAITAKANGAS
100%WO

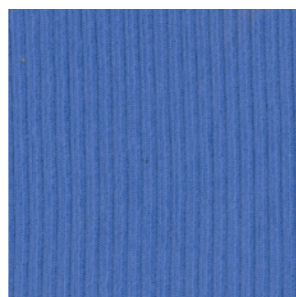
RIB NEULOS
38%RAY 58%PES 4%SP

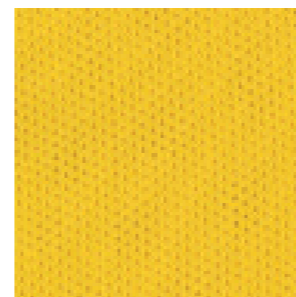
RIB NEULOS
70%CO 30%PES

RIB NEULOS
70%CO 30%PES

RIB NEULOS
58%CV 42%PES

MESH
100%PES

MESH
100%PES

MESH
100%PES

materiaaliyhteistyö:

JEANPAULKNOTT

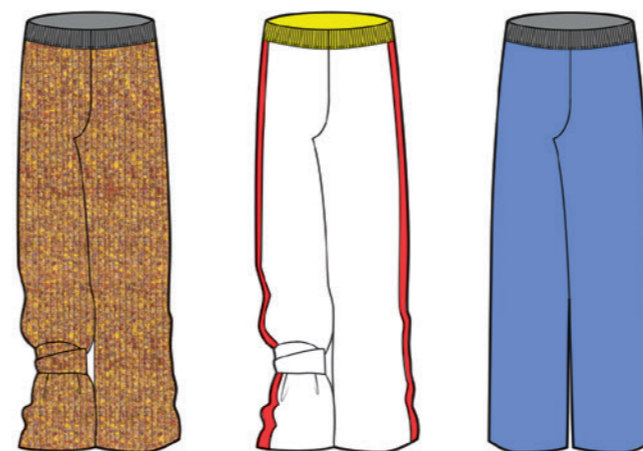
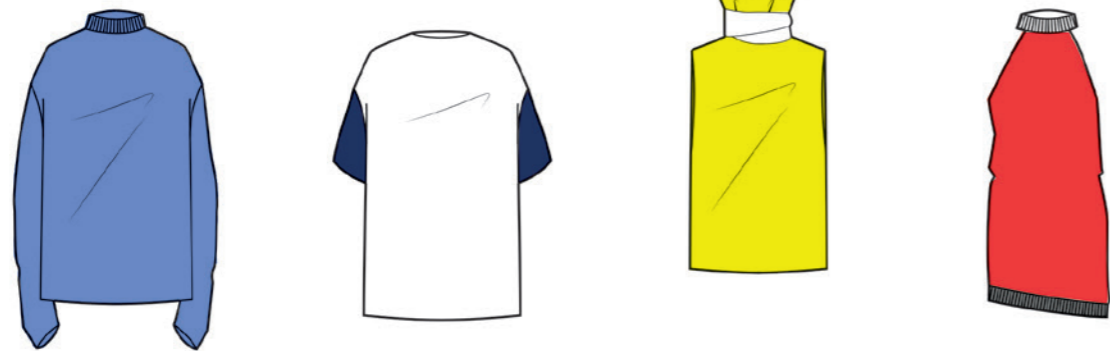
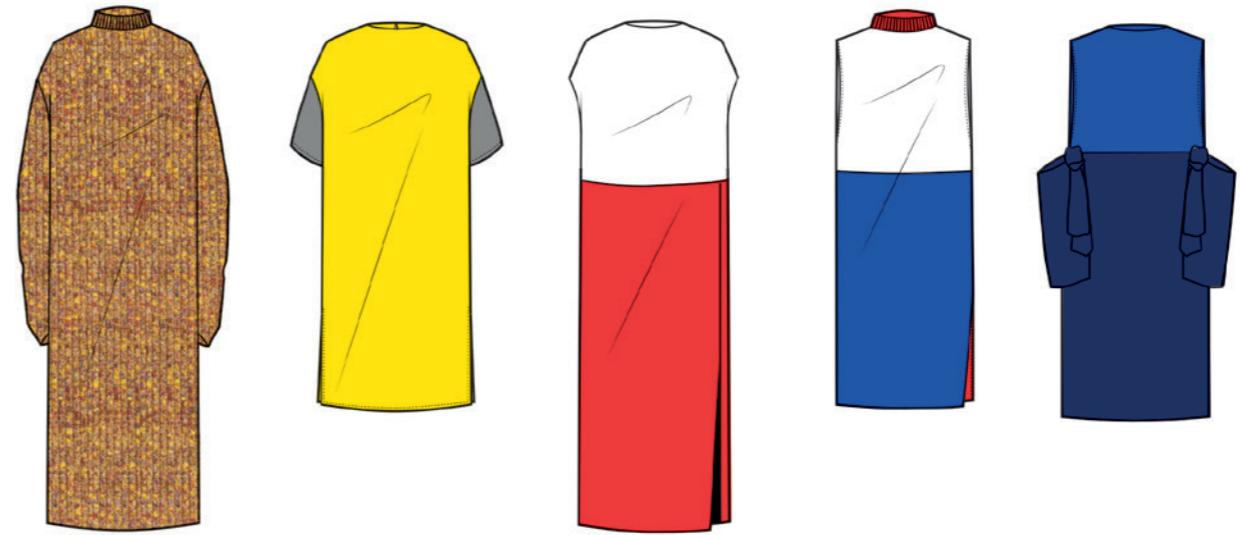

**OSA 3 /
MALLISTO**

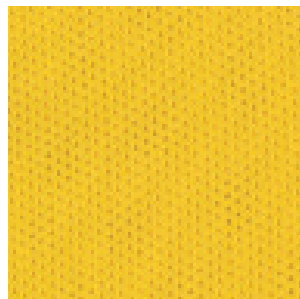
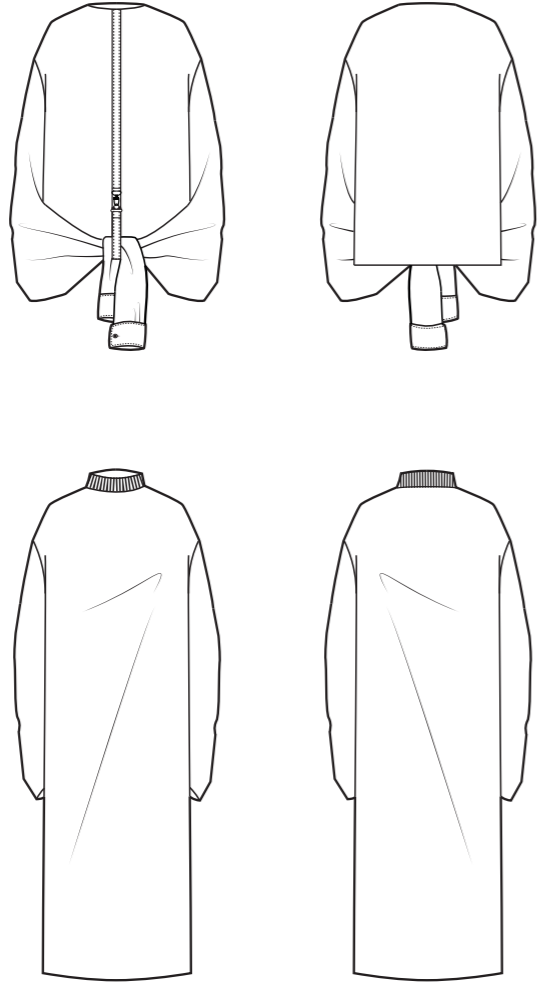
6. GROUP HUG

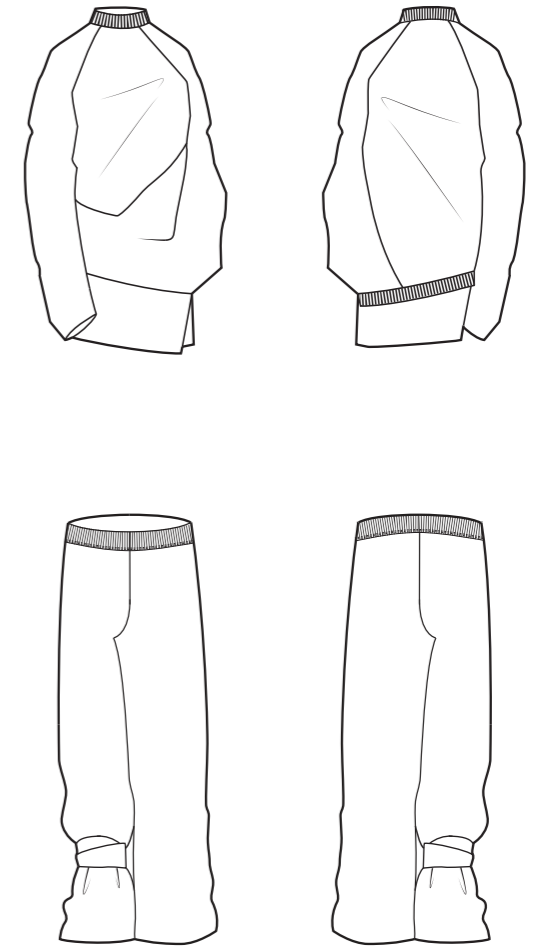

6.2 MALLISTO

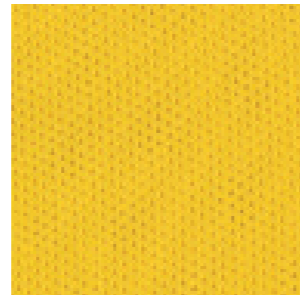
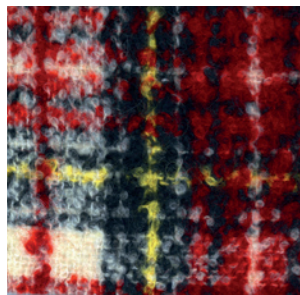
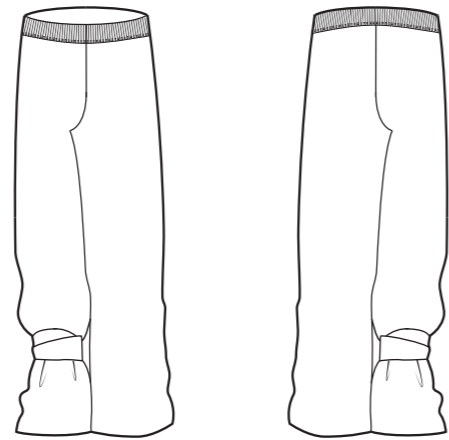
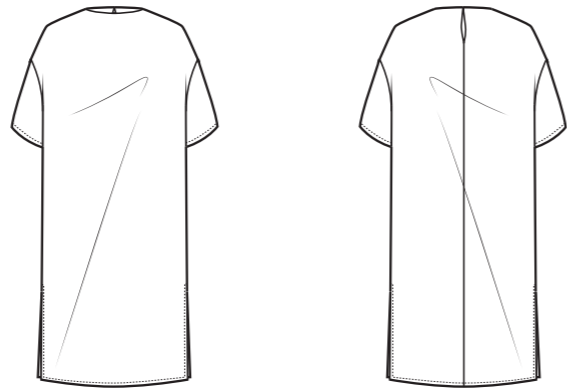
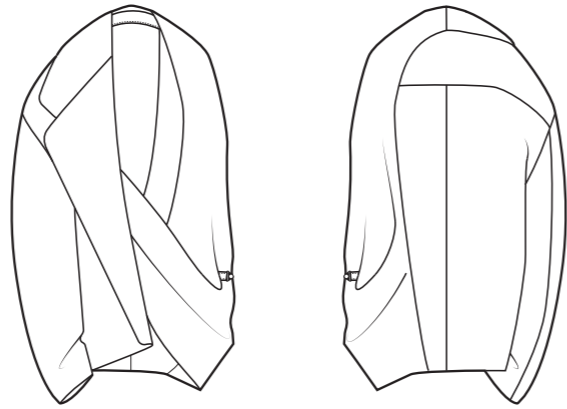
1 /

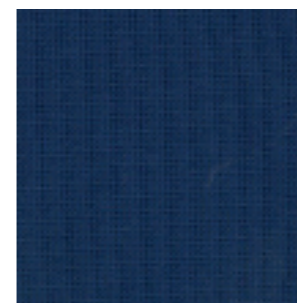
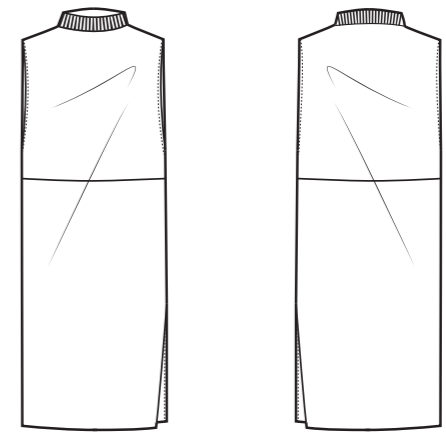
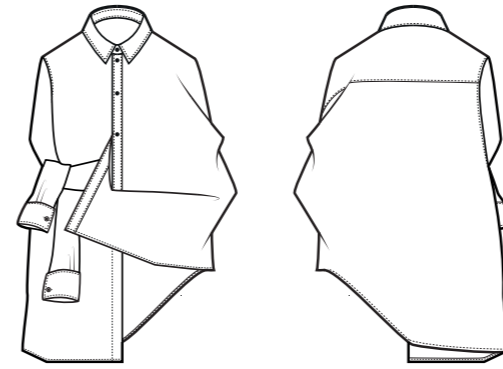
2 /

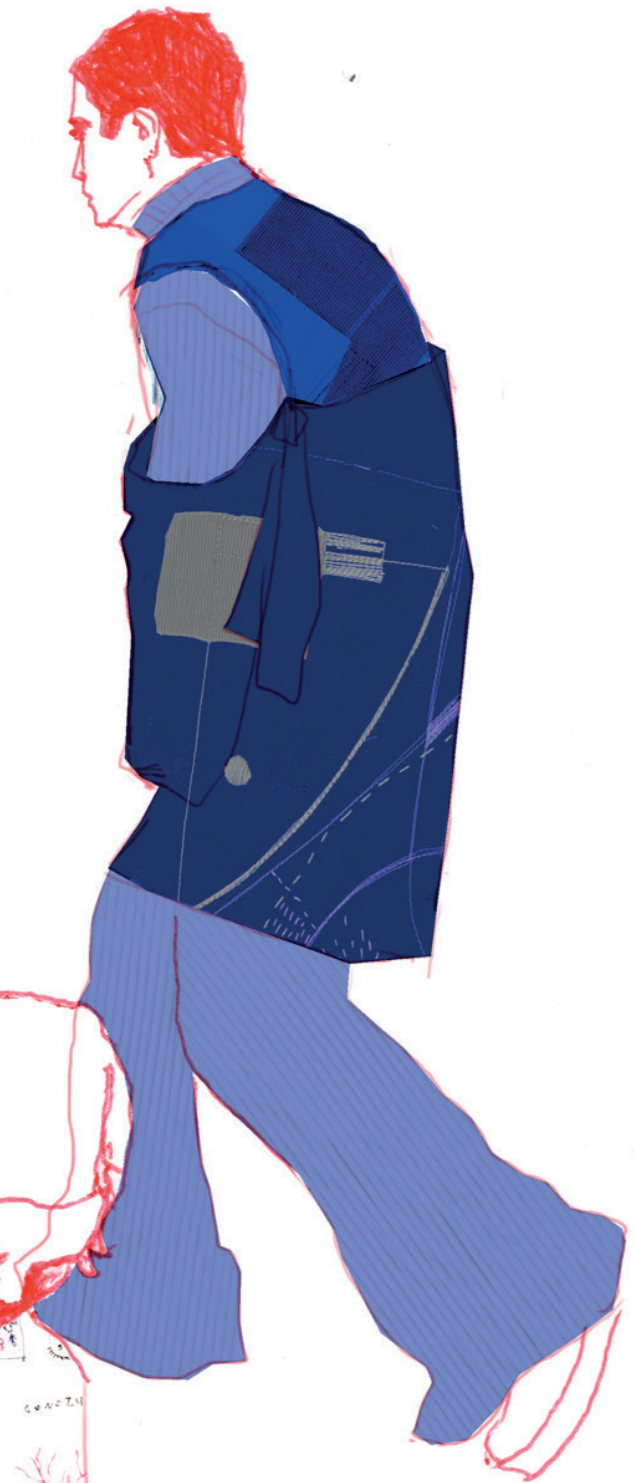

3 /

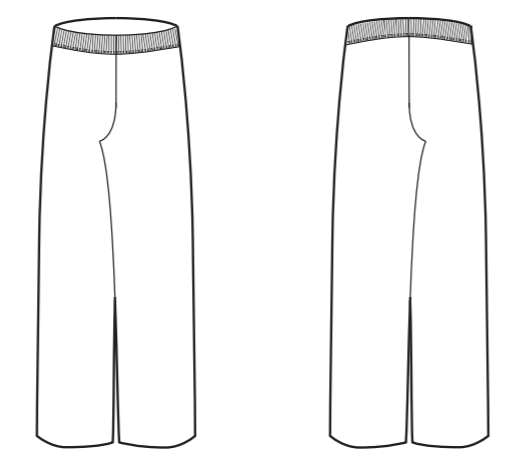
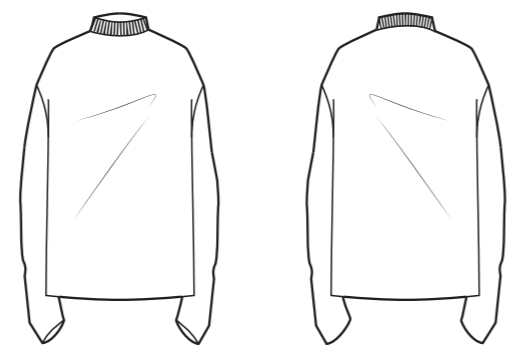
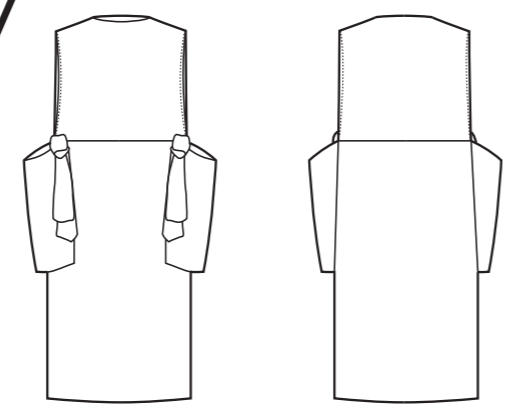

4 /

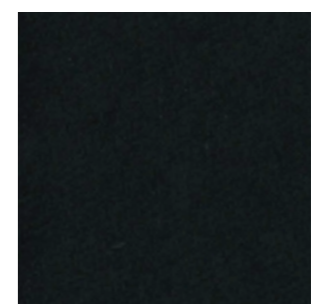
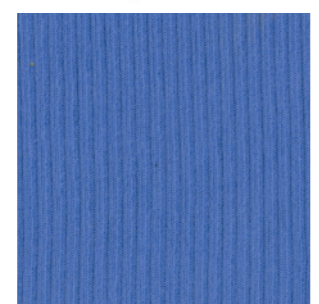
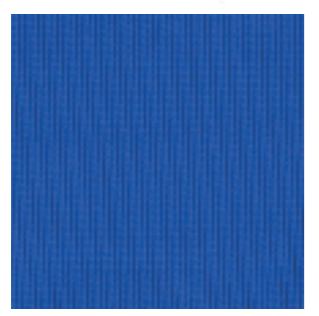
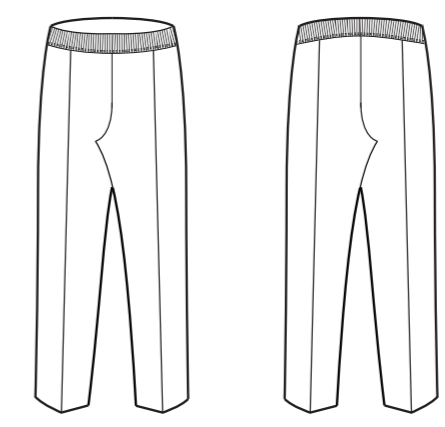
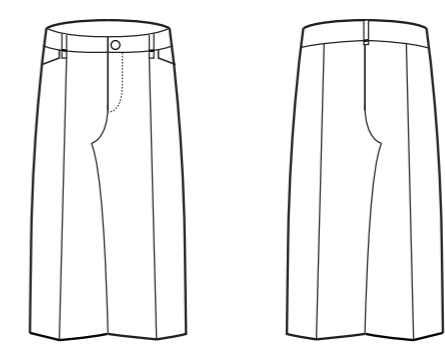
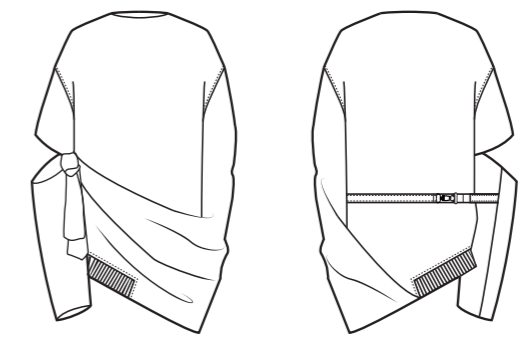

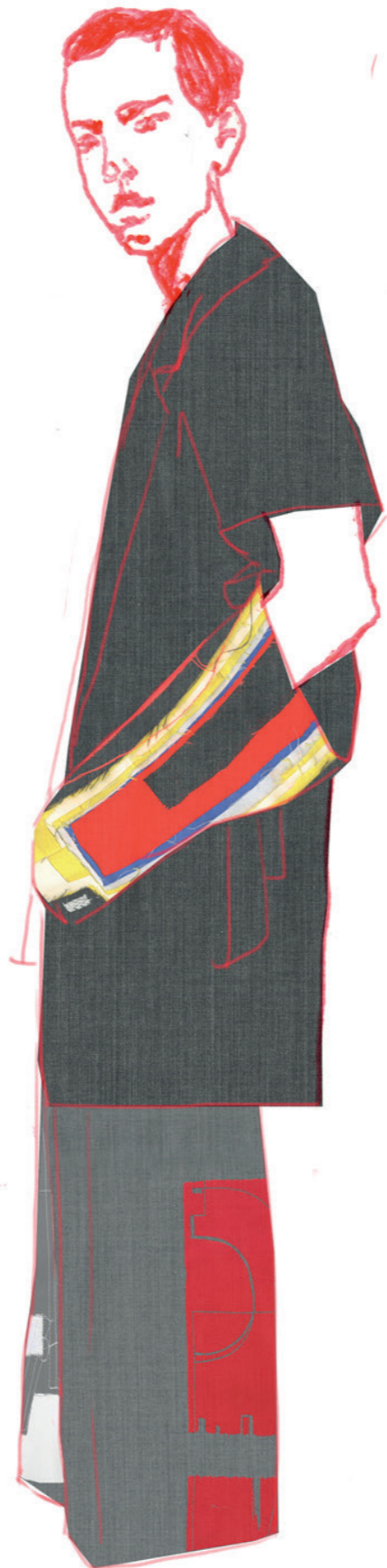
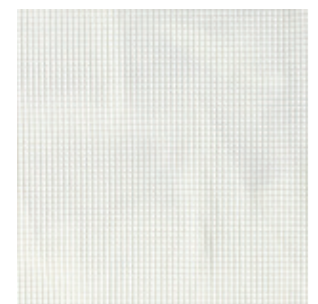
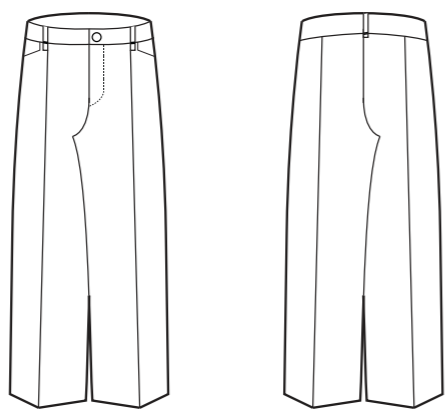
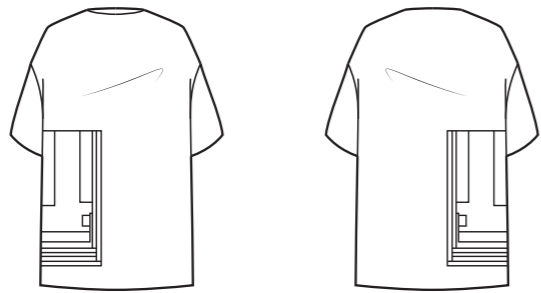
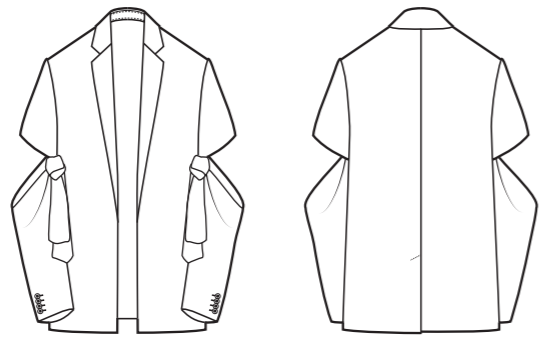
5 /

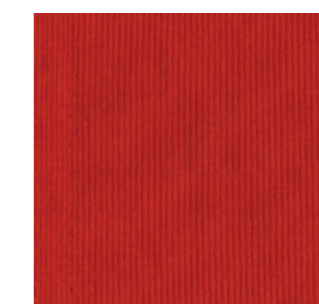
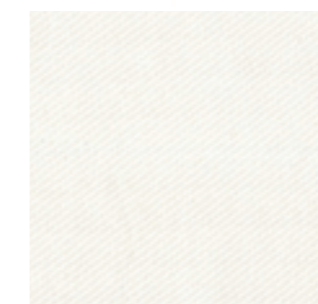
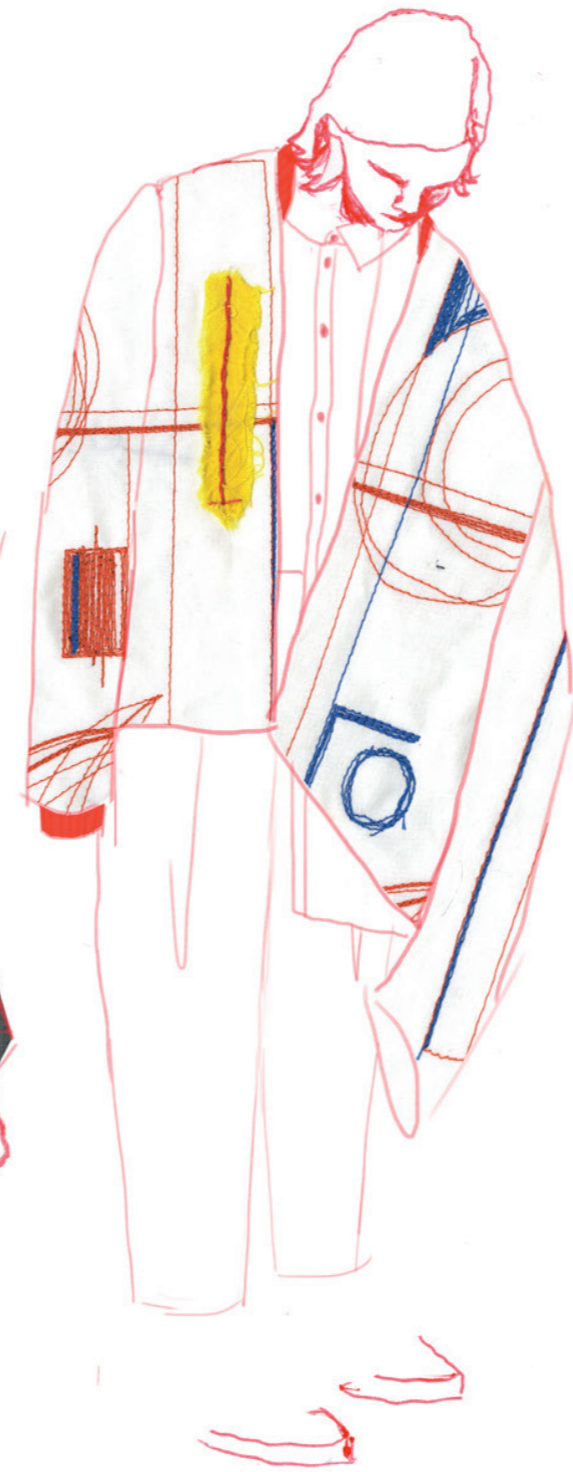
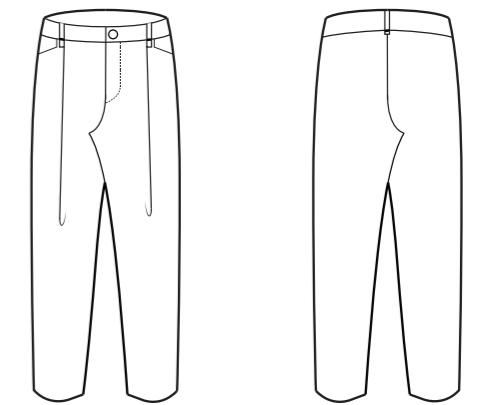
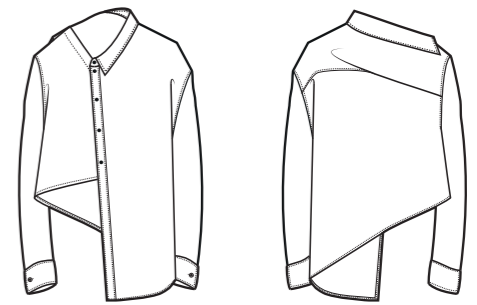
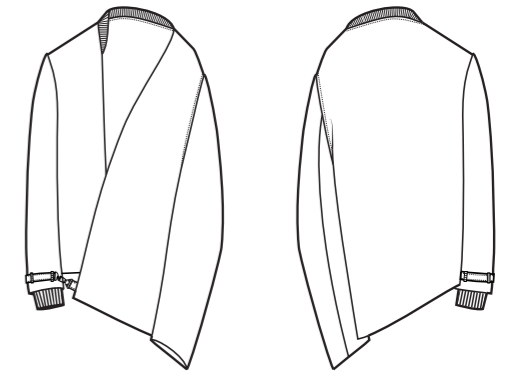
6 /

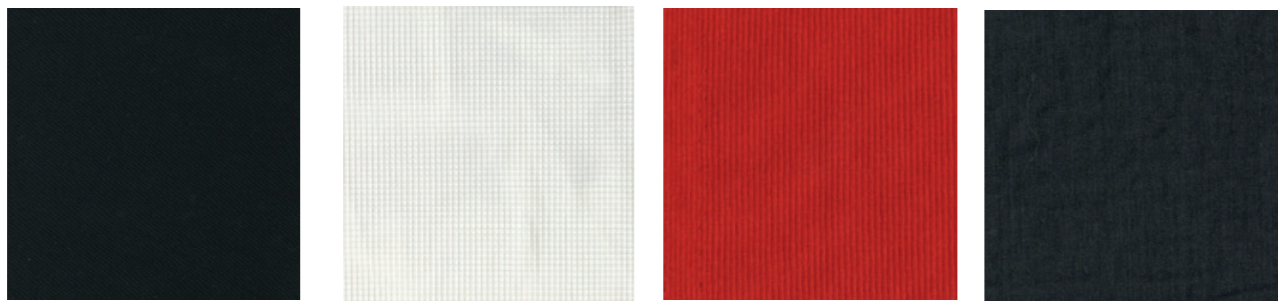

7 /

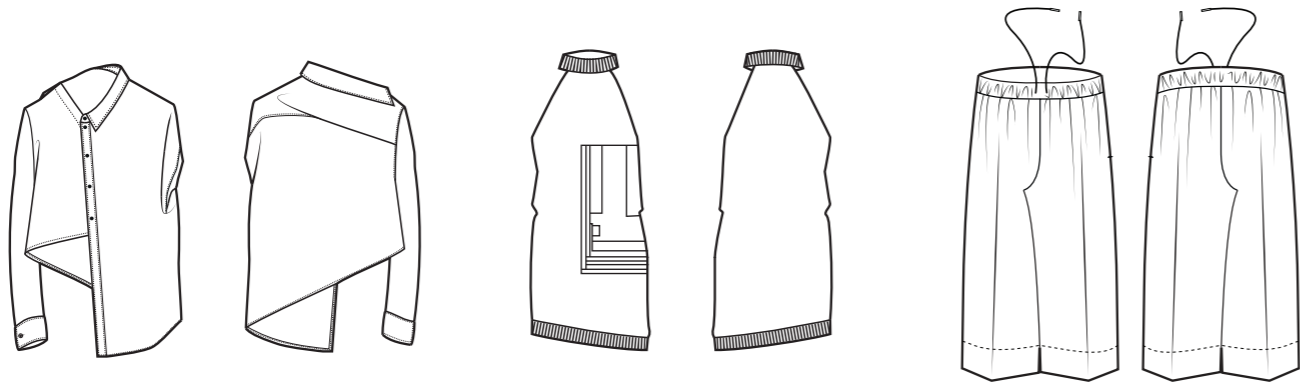

8 /

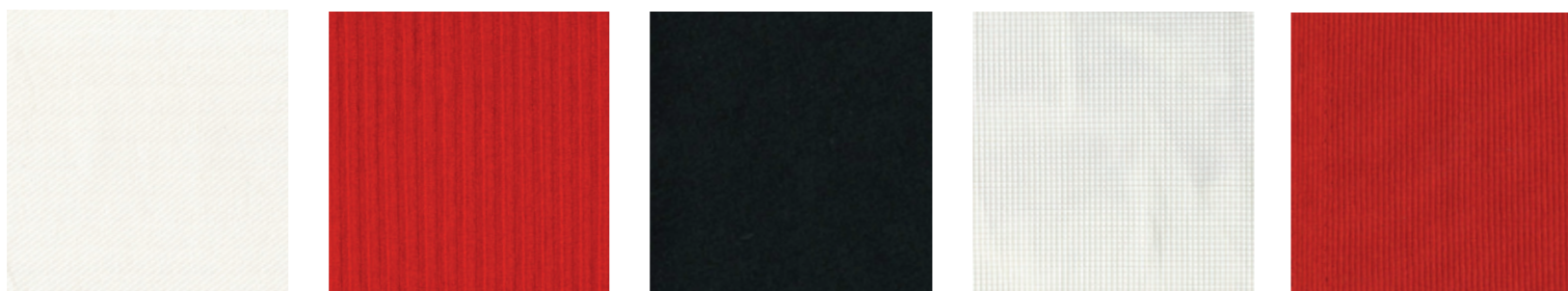
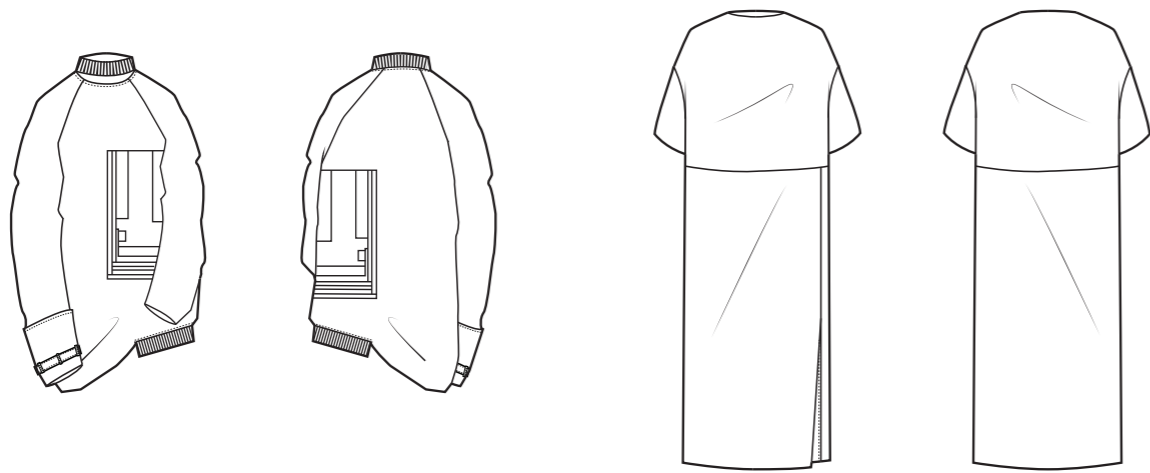

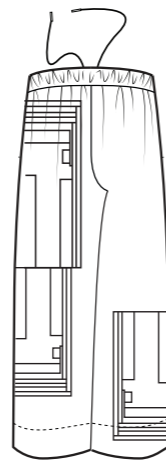
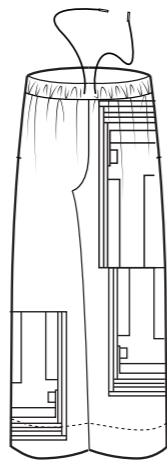
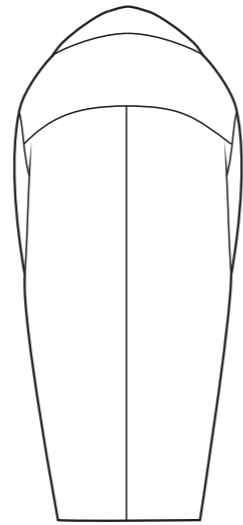
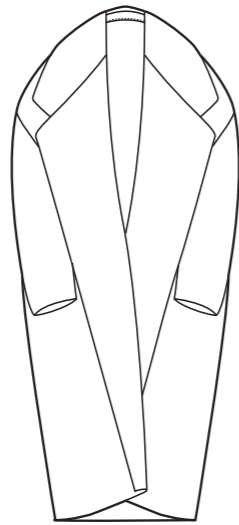
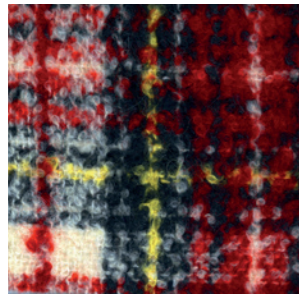

9 /

10 /

design:
photography:
hair&makeup:
models:

Pauliina Jokivuo
Rasmus Mäkelä
Jasmine Nurminen
Meri/Modelboom
Sasu/Brand

LOPPUPÄÄTELMÄT

Koen, että opinnäytetyömallistoni tuotteet vastaavat sisällöllisesti ja visuaalisesti asettamiani tavoitteita. Alkuperäiset hatarat mielikuvat monikulttuurisuudesta inspiroituneista tuotteista ovat saaneet konkreettiset muotonsa ja vastaavat visuaaliselta rikkaudeltaan ja kontrastisuudeltaan tavoitteitani. Tavoitteenani oli myös suunnitella keskustelua herättävä, kantaaottava konseptimallisto provosoimatta yleisöä. Mallistoni kantaaottavuus tulee sen ajankohtaisesta ja arkaluontoisestakin aiheesta, maahanmuuttajaryhmän kanssa toteutetusta yhteistyöprojektista sekä sen kantajalleen aiheuttamasta tukalasta olotilasta. Yksi henkilökohtaisista haasteistani olikin löytää perustelut epämielipiteiden, ei-kaupallisten tuotteiden suunnittelulle. Mielestäni ajankohtainen ja mielipiteitä jakava aihevalintani ja se, että perustin koko suunnitteluni ja esteettiset ratkaisut tutkimuskohteelleni ja inspiraatiolleni, oli ainoa oikea ratkaisu projektiini.

Opinnäytetyöprosessi oli opettavainen erityisesti projektinhallinnan ja työn aikataulutuksen kannalta. Etukäteen tuntui haastavalta hahmottaa järkevää aikataulua, mutta lopulta huomasin, että vuosien aikana sisäinen kalenteri on syntynyt, minkä ansiosta arvioidut aikataulut yllättäen osuivatkin kohdalleen. Ainoastaan materiaalinmuokkauksen kanssa alkuperäiset aikatauluni eivät pitäneet paikkaansa, sillä projektin edetessä ymmärsin, että on tehokkaampaa ajankäytön ja materiaalinmenekin kannalta työstää sekatekniikkaa suoraan leikattuihin kappaleisiin ja melkein valmiisiin tuotteisiin koskemattoman kankaan sijaan.

Oleellinen osa opinnäyteprosessiani oli myös sattuman ja epävarmuuden hyväksyminen suunnittelijana. Ne olivat elementteinä jo tutkimusaiheessani, mutta kerta toisensa jälkeen nousivat esille myös työskentelyprosessini aikana. Aiemman koulutus- ja työtaustani vuoksi minun on suunnittelijana toisinaan haasteellista irtautua ”varmoista” vaihtoehtoista ja syyllistyn usein asioiden perinpohjaiseen alustamiseen ja suunnitteluun. Tässä projektissa jo pelkästään valitsemani materiaalinmuokkaustekniikka (sekatekniikka) pakotti minut hyväksymään epävarmuuden ja käyttämään sitä työkaluna malliston suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Pitkän projektin jälkeen on ollut tyydyttävää huomata, että jo ajat sitten valittu aihe on nyt ajankohtaisempi kuin aiemmin, vaikka toisaalta yhteiskunnan kannalta aiheen ajankohtaisuus ja pinnalla olo on hälyttävä asia. Olen kuitenkin erittäin tyytyväinen siitä, että opinnäytetyölläni saan mahdollisuuden toimia itselle tärkeäksi muodostuneen aiheen keskustelunavaajana mallistoni kanssa.

KIITOKSET

Muva13
kanssaopiskelijat
Juuso
Aleksi
Tatu
perhe
Anna
Taisia
Sarianna

Minna Cheung
Heikki Saros
Marjut Yli-Mäyry

BirGül-ryhmä
Jean-Paul Knott

KIRJALLINEN LÄHDEMATERIAALI :

BARTHES, ROLAND (2013) *The Language of Fashion*. Lontoo: Bloomsbury Publishing Plc.

MALKKI, LIISA (2012) *Kulttuuri, paikka ja muuttoliike*. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

LEHTONEN, MIKKO (2013) *Liikkuva maailma*. Tampere : Osuuskunta Vastapaino.

LÉVI-STRAUSS, CLAUDE (2004) *Rotu, historia ja kulttuuri*. Helsinki : Gaudeamus Kirja / Oy Yliopistokustannus.

LURIE, ALISON (2000) *The Language of Clothes*. New York: Henry Holt & Co.

RASTAS, A. , HUTTUNEN, L. , LÖYTTY, O. (toim.) (2005) *Suomalainen vieraskirja: Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta*. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

INTERNET :

ANDERSON, JAMES (2016) *Paper Journal: Interview – Walter Van Beirendonck, AW16 Woest Collection*
(Viitattu 13.3.2017) Saatavissa: <http://paper-journal.com/interview-walter-van-beirendonck-aw16-woest-collection/>

AVINS, JENNI (2015) *The Atlantic: The Dos and Don'ts of Cultural Appropriation*
(Viitattu 24.11.2016) Saatavissa: <http://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2015/10/the-dos-and-donts-of-cultural-appropriation/411292/>

KOTIMAISTEN KIELTEN KESKUS (2017)
(Viitattu 16.11.2016) Saatavissa: <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/kulttuuri>

LAPIN YLIOPISTO (2016) *Väitös: Espanjassa laiton graffiti taistelee sortoa, rasismia ja epätasa-arvoa vastaan*
(Viitattu 4.1.2017) Saatavissa: <https://www.ulapland.fi/news/Vaitos-Espanjassa-laiton-graffiti-taistelee-sortoa,-rasismia-ja-epatasa-arvoa-vastaan/gu3y14s0/157bd65a-4dd9-4259-ab0f-ad796c6f260c>

MAASILTA, MARI (2016) *Media&Viestintä, Pääkirjoitus: Graffiti viestii median tavoin*
(Viitattu 4.1.2017) Saatavissa: <http://mediaviestinta.fi/blogi/graffiti-viestii-median-tavoin/>

MAVRODY, NIKA (2013) *The Fashion Spot: Ethical Designer Katharine Hamnett: 'In Fashion, It's Easy to Get Rich and Famous by Being a Bad Person'*
(Viitattu 13.3.2017) Saatavissa: <http://www.thefashionspot.com/runway-news/351665-katharine-hamnett-interview/>

MOMONDO (2016) *Let's open our world*
(Viitattu 23.11.2016) Saatavissa: <http://www.momondo.fi/letsopenourworld>

WIKIBOOKS (2016) *Visual Rhetoric/Semiotics of Fashion*
(Viitattu 21.11.2016) Saatavissa: https://en.wikibooks.org/wiki/Visual_Rhetoric/Semiotics_of_Fashion

KUVALÄHTEET:

Kansi: <http://johnclang.com/hopenhagen/>

- 1 / <http://adelinadv2013.myblog.arts.ac.uk/inspiring-art/what-this-world-needs-is-a-group-hug/>
- 2 / <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/be/0a/c8/be0ac843484965c7383666823f9767d6.jpg>
- 3 / http://artistsinspireartists.com/art-photography/35_amazing_black_white_photos
- 4 / <https://fi.pinterest.com/pin/543950461225812329/>
- 5 / <https://thisdreamcatcher.wordpress.com/2014/01/>
- 6 / <https://marinsilmin.com/2016/08/28/taistelutoverit/#jp-carousel-4608>
- 7 / https://www.buzzfeed.com/awesomer/masterfully-vandalized-billboards?utm_term=.ompB12owR#.dvvAVZp6G
- 8 / KASVOKOLLAASI YLHÄÄLTÄ ALAS MYÖTÄPÄIVÄÄ:
<https://fi.pinterest.com/pin/252764597813592728/>
<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/2c/fa/91/2cfa91a2693bb8003b04a0523a10de9c.jpg>
<https://fi.pinterest.com/pin/363384263657754611/>
<https://fi.pinterest.com/pin/22306960624451929/>
<https://fi.pinterest.com/pin/89227636338173042/>
<https://fi.pinterest.com/pin/571323902711257705/>
<http://stevemccurry.com/galleries/tibet-0>
<https://seniorplanet.org/pinterest-6-pins-for-you-2/>
http://www.lhcameracub.com/Image_Archive_Pages/2010_April_Digital_Critique/2010_April_Digital_Chinese_Elder_Lenthall.html
- 9 / <http://cschoonover.com/#/id/i10628915/full>
- 10 / <http://www.dailymail.co.uk/news/article-4161300/Kellyanne-Conway-defends-inaugural-patriotic-look.html>
- 11 / http://payload367.cargocollective.com/1/1/33788/9652020/Levi-Ad-s-6_1000.jpg
- 12 / https://cdn.shopify.com/s/files/1/0234/5963/products/os_yellow-fellow_clean_1_1024x1024.jpg?v=1489775758
- 13 / http://www.stylenochaser.com/content/2_pocket-square.jpg
- 14 / <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/b0/a5/2a/b0a52ab8e6337fad5c835b2b1eb88b9a.jpg>
- 15 / <http://alumtalks.org/wp-content/uploads/Classic-wedding-dresses-with-sleeves-8.jpg>
- 16 / <https://storify.com/ClaireRhode/dearnonnatives>
- 17 / <https://shawglobalnews.files.wordpress.com/2015/07/headress-e1436888067351.jpg?quality=70&strip=all&w=720&h=479&crop=1>
- 18 / <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/b1/71/3e/b1713e6e92b8385c8d39ed23ebd1e889.jpg>
- 19 / <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/564x/57/bb/6e/57bb6ef893d02f9defda2d03fbc47c78.jpg>
- 20 / <http://www.ecofashionworld.com/Industry-News/Eco-Criteria-Series-Part-I-Brief-History-of-Eco-Fashion.html>
- 21 / <http://www.nu.nl/lifestyle/3676860/walter-van-beirendonck-voert-actie-racisme.html>
- 22 / <http://www.leonardovfashionbook.org/walter-van-bereindonck/>
- 23 / <https://i1.wp.com/vanillacrunch.com/wp-content/uploads/2016/06/9f08abec6d31ba3aae48c6f297ed085.jpg?resize=500%2C695>
- 24 / <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/8a/66/a2/8a66a23fee0fa86b39fc187928597115.jpg>
- 25 / <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/cf/3b/74/cf3b748a713b43168f451aeadb7334b.jpg>
- 26 / MOODBOARD-KOLLAASI:
<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/600x315/cf/b2/93/cfb293fabfb6ffd19aa4768eb8f642bf.jpg>
<http://matthewstone.co.uk/#/unconditionalcommitmenttosacredlove/>
<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/originals/fd/4d/a1/fd4da1079014526311e7b00dd63a0fc2.jpg>
- 27 / <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/cf/3b/74/cf3b748a713b43168f451aeadb7334b.jpg>

Editorial- kuvat: Rasmus Mäkelä

